МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи
Кафедра митної справи та товарознавства

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему
«Трансформація митної політики України в умовах глобалізації та лібералізації міжнародної торгівлі»

Здобувача вищої освіти 6 курсу,
МММз 22-1 групи,
спеціальності 073 «Менеджмент»
ОПП «Менеджмент митної справи» _____ Маслюк Ю.І
підпис здобувача вищої освіти

Науковий керівник
науковий ступінь вчене звання _____ Бережнюк Іван Григорович, д.е.н., проф.
підпис керівника

Гарант освітньої програми
науковий ступінь вчене звання _____ Гребельник Олександр Петрович, д.е.н., проф.
підпис керівника

Допущено до захисту за рішенням
кафедри митної справи та
товарознавства
протокол від 05.02.2024 № 8 _____ Зубриький Артур Ігорович; д.е.н., проф.
підпис завідувача кафедри

Ірпінь 2024

Реєстрація № 60 06.12.2024
(дата) (підпис відповідальної)

Результати перевірки

до захисту
(до захисту, на доопрацювання) (дата) (підпис)

Результат попереднього захисту _____ _____
(оцінка) (дата)

Результат захисту 60 (задовільно) 14.12.24
(оцінка) (дата)

Голова комісії: _____ І.В. Дідик
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії: _____ О.В. Грибенко
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ О.В. Мельник
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ Т.В. Микитюк
(підпис) (ініціали, прізвище)

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ ВИПУСКНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: керівника, голови комісії членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КЕРІВНИКОМ ТА РЕЦЕНЗЕНТОМ				
1.Зміст випускної роботи (якість теоретичного матеріалу, його зв'язок з практичним, вміння представляти матеріал в логічній послідовності, наявність висновків та пропозицій)	від 0 до 20			
2.Дотримання вимог щодо оформлення	від 0 до 10			
3.Вчасне виконання роботи на всіх етапах у встановлені кафедрою терміни	від 0 до 5			
4. Рецензент	від 0 до 5			
РАЗОМ БАЛІВ*	**від 0 до 40**			
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1.Доповідь	від 0 до 15			І.В. Дейнеко
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 10			О.І. Уленкова
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25			О.З. Маєвська
5. Апробація (участь у конференціях)	від 0 до 10			Т.В. Миколаєнко
РАЗОМ БАЛІВ	**від 0 до 60**			О.О. Луценко
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	від 0 до 100	60		

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ ВИПУСКНОЇ РОБОТИ
ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
60	D	3 (задовільно)	14.04.2021	

Правила переведення оцінок до національної шкали та шкали ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	D	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	FX	2 (незадовільно)

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи
Кафедра митної справи та товарознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри митної справи та товарознавства
О.П.Гребельник

Завдання на кваліфікаційну роботу
здобувачу вищої освіти

Маслюк Юлії Ігорівни

1.Тема випускної кваліфікаційної роботи:
Трансформація митної політики України в умовах глобалізації та лібералізації міжнародної торгівлі.
Затверджена наказом ректора від «15» лютого 2022 №1289
2. Строк здачі закінченої роботи
Цільова установка та вихідні дані до роботи.
Мета роботи є теоретичне та практичне вивчення трансформаційних змін митної політики України під впливом процесів глобалізації та лібералазації міжнародної торгівлі.
Об'єкт дослідження є сам процес трансформації митної політики України в умовах глобалізації та лібералізації міжнародної торгівлі.
Предмет дослідження є безпосередньо митна політика України.

Орієнтовною базою дослідження були використані здебільшого теоретичні методи, а саме: аналіз, синтез, класифікація наукових джерел інформації, що дозволило узагальнити та систематизувати погляди вчених на вище зазначену проблему.
3.Перелік графічного матеріалу є таблиці, рисунки, графічні схеми.
4. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (перелік питань за кожним розділом.

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ БАЗИС ТРАНСФОРМАЦІЇ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ЛІБЕРАЛІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ

1.1. Митна політика: об'єкт, предмет, суб'єкти та структура

1.2. Глобалізація та лібералізація та їх вплив на ефективність митної політики

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

2.1. Ретроспектива становлення та розвитку митної політики України.

2.2. Сучасні трансформаційні процеси у митній політиці України.

2.3. Трансформація митної політики - можливості економічного зростання національної економіки.

РОЗДІЛ 3. ВДОСКОНАЛЕННЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ ГЛ
ТА ЛІБЕРАЛІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ

3.1. Побудова моделі митної політики України в контексті розвитку глобалізаційних та лібе
тенденцій у міжнародній торгівлі

3.2. Імплементація сучасних заходів митної політики в Україні

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

5. Календарний план виконання роботи

№	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання
		За планом
1	Вибір теми, вивчення літературних джерел, постановка проблеми та складання плану роботи	25.09.2022
2	Вибір та вивчення навчальної, наукової та методичної літератури за темою	02.11.2022
3	Видача завдання науковим керівником	04.02.2023
4	Підготовка першого розділу роботи та подання її науковому керівнику	06.05.2023
5	Підготовка другого розділу роботи та подання її науковому керівнику	02.09.2023
6	Підготовка третього розділу роботи та подання її науковому керівнику	03.10.2023
7	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень наукового керівника	23.11.2023
8	Подання роботи для перевірки на наявність плагіату	02.12.2023
9	Попередній захист роботи	21.12.2023
10	Отримання відгуку керівника роботи	15.01.2024
11	Допуск роботи зав. кафедрою до захисту	24.01.2024
12	Передача директору ННІ закінченої кваліфікаційної роботи	25.01.2024
13	Отримання зовнішньої рецензії	27.01.2023
14	Захист роботи	Лютий 2024

6. Дата видачі завдання «__»_____ 202_

Керівник випускної кваліфікаційної роботи _____ _____
(підпис) (прізвищ

Гарант освітньо-професійної програми _____ _____
(підпис) (прізвищ

Завдання до виконання отримав здобувач вищої освіти

_____
(прізвище, ініціали)

Відгук керівника кваліфікаційної роботи

В умовах воєнного стану формування та реалізація відповідної митної політики України набуває особливої значущості, що пов'язано з необхідністю виконання низки завдань, які реалізуються як в без пековій, так і фінансово-економічній, соціальній та інших площинах. Тому тема, обрана здобувачем с актуальною.

Кваліфікаційна робота с завершеним дослідженням, містить рекомендації для діяльності митних органів.

Здобувач Маслюк Ю. розкрила в першому розділі теоретичний базис трансформації митної політики в умовах глобалізації та лібералізації міжнародної торгівлі, зосередившись на об'єкті, предметі, суб'єктах та структурі митної політики, впливу на ії ефективність глобалізації та лібералізації. У другому розділі роботи подано особливості трансформації митної політики України, зокрема, ретроспектива становлення та розвитку митної політики України, сучасні трансформаційні процеси у митній політиці України та економічного зростання національної економіки.

Вдосконалення митної політики України в умовах поглиблення глобалізації та лібералізації міжнародної торгівлі знайшли відображення у третьому розділі роботи.

Робота в теоретичному розрізі достатньо ґрунтовна, однак аналітичні матеріали, представлені здобувачем обмежуються зовнішньоекономічними даними 2021 року. Доцільно було використати дані митної статистики для аргументації матеріалу.

Кваліфікаційна робота Маслюк Ю. робота може бути допущена до захисту.

Керівник кваліфікаційної роботи
доктор економічних наук, професор _____ І.Г. Бережнюк
(підпис)

Висновок кафедри про кваліфікаційну роботу

Кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти

Маслюк Юлії Ігорівни
(прізвище, ініціали)

після попереднього захисту розглянута на засіданні кафедри, протокол від «05» квітня 2024 № 8 допущена / не допущена до захисту екзаменаційною комісією.

Завідувач кафедри _____ А. Зубрицький
(підпис)

РЕЦЕНЗІЯ
на випускну кваліфікаційну (дипломну) роботу
здобувача вищої освіти ДПУ

Маслюк Юлія Ігорівна

"Трансформація митної політики України в умовах глобалізації та лібералазації міжнародної торгівлі"

Актуальність теми. Сучасний етап ринкової трансформації економіки України включає передусім розвиток таких елементів економічної системи, які, з одного боку, здатні забезпечити рівні умови для здійснення господарської діяльності для всіх. суб'єкти підприємницької діяльності, а з іншого боку, виступають інструментами впливу на загальну ситуацію в країні з метою захисту національних інтересів. Важливу роль у захисті національних інтересів відіграє митна політика, яка є одним із основних засобів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності у сфері інтеграції України та її регіонів у світові ринки. Саме тому дана тема є дуже актуальною на сучасному етапі розвитку.

Наукова новизна. У даній роботі було досліджено митну політику, її об'єкти, предмети, суб'єкти та структура; визначено глобалізацію та лібералізацію, а також їх вплив на ефективність митної політики; досліджено ретроспективу становлення та розвитку митної політики України; проаналізовано сучасні трансформаційні процеси у митній політиці України; оцінено трансформацію митної політики - можливості економічного зростання національної економіки; проведено оцінку побудови моделі митної політики України в контексті розвитку глобалізаційних та лібералізаційних тенденцій у міжнародній торгівлі; визначено імплементацію сучасних заходів митної політики в Україні.

Якість проведеного аналізу проблеми, текстового та табличного матеріалу

Автором було наглядно проведено аналіз проблеми дослідження у текстовому вигляді, а також був викладений ілюстрований матеріал проблеми митної політики України.

Обґрунтованість пропозицій і висновків та їх практична цінність у роботі підприємства, установи, організації, митних органів ДМС України

Дана робота має велике практичне значення, оскільки в ній системно зібрані та проаналізовані особливості трансформації митної політики України в умовах глобалізації та лібералазації міжнародної торгівлі.

Наявність недоліків У роботі витримана і представлена основна її структура, яка вбирає в себе актуальність, мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження, елементи наукової новизни та практичну значущість. Висновки, зроблені автором цілком відображають зміст дослідження, є чіткими, логічно послідовними і науково обґрунтованими. З недоліків можливо назвати замалу кількість ілюстративного матеріалу.

Загальний висновок і оцінка роботи Дослідження є оригінальним, повним, відповідає вимогам для робіт такого типу, а автор після успішного захисту заслуговує позитивної оцінки.

Рецензент Дуденко С.Д. директор
(науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

(підпис, М.П.) Дуденко С.Д.
(ініціали, прізвище)

«___» _____202_ р.

ННІ економічної безпеки та митної справи

Кафедра митної справи та товарознавства

ДОВІДКА

про перевірку курсової/випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи на академічний плагіат

П. І. Б. автора роботи

Маслюк Юлія Ігорівна

Курс/група _____МММз-22-1_____

Тема дипломної роботи

Трансформація митної політики України в умовах глобалізації та лібералізації міжнародної торгівлі

П. І. Б. наукового керівника

Бережнюк Іван Григорович

Дата захисту:

За результатом перевірки оригінальний текст у роботі становить 100,00% Відсоток схожості (складається з правомірних запозичень – посилання, цитування; і неправомірних запозичень – пояснення щодо відсотку тексту, який не є оригінальним (н/д, стаття або інші роботи автора, які є у базі, але вони не зазначені в літературних джерелах) 0,00%, цитат 1,08%.

Відповідальна особа за перевірку на кафедрі М. Іщук

АНОТАЦІЯ

Трансформація митної політики України в умовах глобалізації та лібералізації міжнародної торгівлі.

Метою роботи є теоретичне та практичне вивчення трансформаційних змін митної політики України під впливом процесів глобалізації та лібералізації міжнародної торгівлі. Завдання роботи: дослідити митна політику, її об'єкти, предмети, суб'єкти та структура; визначити глобалізацію та лібералізацію, а також їх вплив на ефективність митної політики; дослідити ретроспективу становлення та розвитку митної політики України; проаналізувати сучасні трансформаційні процеси у митній політиці України; оцінити трансформацію митної політики - можливості економічного зростання національної економіки; провести оцінку побудови моделі митної політики України в контексті розвитку глобалізаційних та лібералізації у міжнародній торгівлі; визначити імплементацію сучасних заходів митної політики в Україні. Предметом дослідження є безпосередньо митна політика України. Об'єктом дослідження є процес трансформації митної політики України в умовах глобалізації та лібералізації міжнародної торгівлі. Автор визначив, що у багатьох країнах державна політика у сфері державної митної справи має схожі основні елементи. Політика реалізується через митницю, яка є монополією держави. Основна мета політики полягає в централізованому регулюванні зовнішньоторговельного обміну. Держава прагне залучити додаткові кошти для формування бюджету та захисту внутрішнього ринку. Одночасно важливо підтримувати розвиток міжнародних контактів. Робота має практичне значення, оскільки проаналізовані особливості трансформації митної політики України в умовах глобалізації та лібералізації міжнародної торгівлі.

Ключові слова: митна політика, глобалізація, лібералізація, міжнародна торгівля, трансформаційні процеси.

ANNOTATION

Transformation of the customs policy of Ukraine in the conditions of globalization and liberalization of international trade.

The purpose of the work is a theoretical and practical study of transformational changes in the customs policy of Ukraine under the influence of processes of globalization and liberalization of international trade. The tasks of the research: to investigate the customs policy, its objects, subjects, subjects and structure; determine globalization and liberalization, as well as their impact on the effectiveness of customs policy; to investigate the retrospective of the formation and development of the customs policy of Ukraine; to analyze modern transformational processes in the customs policy of Ukraine; evaluate the transformation of customs policy - the possibilities of economic growth of the national economy; to evaluate the construction of the customs policy model of Ukraine in the context of the development of globalization and liberalization trends in international trade; determine the implementation of modern customs policy measures in Ukraine. The subject of the study is directly the customs policy of Ukraine. The object of the study is the very process of transformation of the customs policy of Ukraine in the conditions of globalization and liberalization of international trade. The author of this work came to the conclusion that in many countries the state policy in the field of state customs affairs has similar basic elements. This policy is implemented through customs, which is a monopoly of the state. The main goal of this policy is the centralized regulation of foreign trade exchange. The state also seeks to attract additional funds for the formation of the budget and protection of the domestic market. At the same time, it is important to support the development of international contacts. This work is of practical importance, as it systematically analyzes the features of the transformation of the customs policy of Ukraine in the conditions of globalization and liberalization of international trade.

Key words: customs policy, globalization, liberalization, international trade, transformational processes.

ЗМІСТ

ВСТУП……...……8

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ БАЗИС ТРАНСФОРМАЦІЇ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ЛІБЕРАЛІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ……...……..11

1.1. Митна політика: об’єкт, предмет, суб’єкти та структура…….11

1.2. Глобалізація та лібералізація та їх вплив на ефективність митної політики……..18

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ……...31

2.1. Ретроспектива становлення та розвитку митної політики України.31

2.2. Сучасні трансформаційні процеси у митній політиці України……35

2.3. Трансформація митної політики - можливості економічного зростання національної економіки……..46

РОЗДІЛ 3. ВДОСКОНАЛЕННЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ЛІБЕРАЛІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ…….51

3.1. Побудова моделі митної політики України в контексті розвитку глобалізаційних та лібералізаційних тенденцій у міжнародній торгівлі…….51

3.2. Імплементація сучасних заходів митної політики в Україні……58

ВИСНОВКИ…….63

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ……67

ВСТУП

Актуальність дослідження. Структурні зміни, що відбуваються в XXI столітті, в епоху змін у світовій економіці, під впливом науково-технічної революції, спеціалізації та кооперування промислового виробництва, сприяють якісним змінам глобалізації товарних ринків. Ці процеси є недосконалими і через наявність багатьох недоліків потребують подальших наукових досліджень.

Національна митна політика в усіх її складових має будуватися як своєрідна відповідь на виклики глобалізації. Успіх економічного розвитку сьогодні загалом залежить від того, наскільки успішно окремі країни використовують можливості глобалізації та мінімізують відповідні ризики. У зв'язку з цим в умовах реформування міжнародної торговельної політики виникає необхідність впровадження більш досконалих коригувальних важелів в економічний механізм зовнішньої торгівлі.

Кожна держава, в тому числі й Україна, має право самостійно визначати власну митну політику, створювати власну митну систему та здійснювати митне регулювання, але тут необхідно мати на увазі, що митниця виконує декілька основних функцій, головним чином податкову і регулюючої, і якщо перша з них має суто внутрішню мету - поповнення державного бюджету, тому безпосереднім об'єктом регулюючої функції завжди є зовнішньоекономічні відносини, багато з яких регулюються якимись міжнародно-правовими актами. Цей аспект свідчить про необхідність якось співвідносити внутрішні та зовнішні інтереси держави з її міжнародно-правовими та економічними зобов’язаннями та вимогами

міжнародної практики. Виконання цього завдання потребує комплексного підходу до регулювання відповідної групи суспільних відносин з урахуванням інтересів багатьох суб’єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Сучасний етап ринкової трансформації економіки України включає передусім розвиток таких елементів економічної системи, які, з одного боку, здатні забезпечити рівні умови для здійснення господарської діяльності для всіх. суб'єкти підприємницької діяльності, а з іншого боку, виступають інструментами впливу на загальну ситуацію в країні з метою захисту національних інтересів. Важливу роль у захисті національних інтересів відіграє митна політика, яка є одним із основних засобів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності у сфері інтеграції України та її регіонів у світові ринки.

Проблематика формування та реалізації митної політики України досліджувалась у працях українських вчених-економістів, фінансистів, де розглядалась низка аспектів у фіскальній сфері. Так, Д. В. Приймаченко розкриває теоретико-методологічні засади формування митної політики держави та її реалізації митними органами. І. С. Войтенко, А. А. Мазурець досліджують особливості реформування митної політики та безпеки в Україні в умовах євроінтеграції. Натомість І. Приходько та Ю. Приходько характеризують особливості митної політики України в умовах євроінтеграції та обґрунтовують необхідність адаптації, гармонізації та уніфікації митного законодавства до вимог ЄС. Так, наприклад, у сучасних умовах категорія «митна політика» щодо торговельної політики потребує відповідної конкретизації, а також необхідно систематизувати показники, за допомогою яких можна було б порівняти ефективність митної політики різних країн. Необхідно з’ясувати низку методичних та методичних аспектів механізму оптимізації митно-тарифних відносин при укладанні регіональних торговельних угод, системно визначити пріоритетні напрями трансформації національної митної політики.

Мета дослідження є теоретичне та практичне вивчення трансформаційних змін митної політики України під впливом процесів глобалізації та лібералазації міжнародної торгівлі.

Завдання дослідження полягають у наступному:

дослідити митну політику, її об’єкти, предмети, суб’єкти та структура;

визначити глобалізацію та лібералізацію, а також їх вплив на ефективність митної політики;

дослідити ретроспективу становлення та розвитку митної політики України;

проаналізувати сучасні трансформаційні процеси у митній політиці України;

оцінити трансформацію митної політики - можливості економічного зростання національної економіки;

провести оцінку побудови моделі митної політики України в контексті розвитку глобалізаційних та лібералізаційних тенденцій у міжнародній торгівлі;

- визначити імплементацію сучасних заходів митної політики в Україні.

Предметом дослідження є безпосередньо митна політика України.

Об'єктом дослідження є сам процес трансформації митної політики України в умовах глобалізації та лібералізації міжнародної торгівлі.

Для вирішення поставлених завдань були використані здебільшого **теоретичні методи**, а саме: аналіз, синтез, класифікація наукових джерел інформації, що дозволило узагальнити та систематизувати погляди вчених на вище зазначену проблему.

Практичне значення роботи. Дана робота має велике практичне значення, оскільки в ній системно зібрані та проаналізовані особливості трансформації митної політики України в умовах глобалізації та лібералазації міжнародної торгівлі.

Структура роботи обумовлена метою і завданнями дослідження і включає вступ, розділи, висновки та список використаних джерел.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНИЙ БАЗИС ТРАНСФОРМАЦІЇ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ЛІБЕРАЛІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ

1.1. Митна політика: об’єкт, предмет, суб’єкти та структура

Однією з особливостей сучасного етапу економічного розвитку є стрімке зростання міжнародних економічних контактів, подальший розвиток світового поділу праці, поглиблення економічної взаємозалежності держав, що зумовлено насамперед швидким зростанням виробничих сил. . і науково-технічний прогрес. Кінцевим результатом такого процесу має стати вільне переміщення товарів, послуг, об’єктів інтелектуальної власності, капіталу, робочої сили територіями різних держав і поступове зникнення торговельних бар’єрів між ними. Українська економіка поступово інтегрується в цю систему. Враховуючи особливості геополітичного положення нашої країни: географічне положення, залежність від імпорту енергоресурсів, структуру економіки, міжнародне економічне співробітництво є вирішальним фактором її подальшого розвитку.

Але поки що ми живемо у світі, де кожна держава намагається контролювати процеси переміщення товарів через свої кордони, і Україна не є винятком. Здійснення такого контролю передбачає наявність певного механізму його реалізації, який включає суб’єктів і суб’єктів цього регулювання та деякі правові норми, що регулюють відносини у цій сфері.

При цьому суб’єктом, об’єктом – правовідносин, які виникають у зв’язку з переміщенням товарів і грошових цінностей через митний кордон, виступають відповідні інститути держави, регулювання яких здійснюється на основі відповідних нормативно-правових актів. правові акти. Цей механізм, що включає вищезазначені складові, отримав у вітчизняній юридичній науці назву «митна справа».

Звичайно, кожна держава, в тому числі й Україна, має право самостійно визначати власну митну політику, створювати власну митну систему та здійснювати митне регулювання, але тут необхідно враховувати, що митниця виконує кілька основних функцій, до яких відноситься фіскальна і регулюючої, і якщо перша з них має суто внутрішню мету — наповнення державного бюджету, то безпосереднім об’єктом регулюючої функції завжди є зовнішньоекономічні відносини, багато з яких регулюються певними міжнародно-правовими актами. Цей аспект свідчить про необхідність якось співвідносити внутрішні та зовнішні інтереси держави з її міжнародно-правовими зобов’язаннями та вимогами міжнародно-правових актів і звичаїв. Виконання цього завдання потребує комплексного підходу до регулювання відповідної групи суспільних відносин з урахуванням інтересів багатьох суб’єктів, що характерно для такого суспільного явища, як державна політика, одним із різновидів якої є саме звички політика.

На жаль, чинне українське законодавство не дає нам визначення митної політики. В Основах митного законодавства держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав, які були прийняті Міжпарламентською Асамблеєю СНД для держав, що увійшли до Митного союзу СНД (Україна до нього не приєдналася), митна політика визначена як частина т. зв національна внутрішня і зовнішня політика держав (ст. 2). Проте йдеться скоріше про визначення місця митної політики в діяльності держави, ніж про її зміст.

Перш за все, слід зазначити, що термін «митна політика» дуже близький до таких термінів, як «державна політика регулювання зовнішньоекономічних зв'язків» або «державна зовнішньоекономічна

політика», оскільки після загибелі демократичних і економічних ринкові реформи в Україні, отже – тоталітарна система, внаслідок проголошення незалежності України зникла також державна монополія на зовнішню торгівлю. Отже, держава та її органи не мають права управляти зовнішньоекономічними зв'язками, а можуть лише регулювати їх, і лише за допомогою методів, встановлених правовими актами.

Категорію «митна політика» можливо розглядати з законодавчого та доктринального боку.

Так, у доктринальному вимірі митна політика — складова частина внутрішньої та зовнішньої політики, яка визначає зміст діяльності держави та її компетентних органів у сфері регулювання зовнішньоекономічних зв'язків та організації митної справи та щодо захисту національних інтересів, національна безпека та економічний суверенітет держави [1].

З законодавчого боку, у чинному Митному кодексі України (ст. 5) зазначено, що «Митна політика держави – це система принципів і напрямів діяльності держави у сфері захисту митних інтересів і забезпечення митної безпеки України, регулювання зовнішньої торгівлі, захисту внутрішнього ческого ринку, розвитку економіки України та її інтеграції у світову економіку. Митна політика держави є складовою частиною економічної політики держави» [2].

Можна виділити три основні функції митної політики [5; 6]:

1) фіскальний;

2) регулятивний;

3) захисні.

Зміст фіскальної функції митної політики полягає в наповненні державного бюджету шляхом сплати митних зборів, податку на додану вартість, акцизний податок на товари та інші предмети при перетині митного кордону.

Регулююча роль митної політики в даний час має першочергове значення. Регулююча функція включає вплив держави та її компетентних

органів на зовнішньоекономічні відносини господарського та позаекономічного (адміністративного) характеру з метою їх регулювання з метою захисту загальнодержавних і національних інтересів товаровиробників. та створення для них сприятливих умов, забезпечення реалізації - державної політики у сфері економіки, виконання міжнародних зобов'язань держави [6]. Слід зазначити, що закріплення основ законодавства в законодавчому акті потребує активного підзаконного регулювання з боку органів державного управління.

Третьою основною функцією митної політики є охоронна функція. Іноді цю функцію ще називають «правоохоронною», але як функція державної політики вона має дещо ширше значення, ніж просто упорядкована діяльність держави.

Ця функція насамперед спрямована на захист держави від зовнішніх загроз і в ширшому розумінні включає: захист національної безпеки держави, підтримання миру та міжнародної безпеки, громадського порядку, моралі, захист внутрішнього ринку, забезпечення екологічної безпеки, забезпечення безпеки життєдіяльності держави. захист прав споживачів та їх інтересів, створення умов для дотримання законодавства про порядок переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України, ефективна боротьба з контрабандою та іншими порушеннями митних правил, сприяння боротьбі з міжнародним тероризмом, злочинність та ін. [5].

Значну частину цих завдань здійснюють митні органи під час виконання покладених на них контрольних функцій, наприклад: митного, валютного, екологічного, санітарно-гігієнічного та інших видів контролю, а також при виконанні завдань, спрямованих на боротьбу з контрабанда та митний контроль. правила порушення (слід зазначити, що вітчизняне законодавство України не регулює питання визнання митних органів правоохоронними органами, хоча фактично вони виконують схожі функції). Вважаємо, що для виконання зобов’язань держави в рамках митної політики існують специфічні засоби впливу на оцінювану групу суспільних відносин,

які входять до конкретного державного відомства, що визначається переважно терміном «митна справа».

Вони поділяються на дві великі групи – засоби тарифного та нетарифного регулювання. Подібні засоби державного втручання застосовуються в більшості випадків при переміщенні фізичними та юридичними особами товарів і транспортних засобів через митний кордон України; вони встановлюються відповідними законами, є загальнообов'язковими і забезпечуються примусовою силою держави [4].

Функціонально державна політика у сфері митної справи держави зводиться до забезпечення права громадян на пересування, забезпечення економічних інтересів, у тому числі фіскальної політики, забезпечення міжнародного економічного, політичного, культурного та соціального співробітництва, зайняття місця в міжнародному поділі ринків. Загалом державна політика у сфері державної митної справи підкоряється тим самим соціально-політичним законам, що й державна політика в цілому.

Чинники, що визначають зміст та предмет державної політики у сфері митної справи держави:

• економічні – загальний стан економіки країни, особливості її економічної системи, особливості розвитку окремих галузей економіки, існуючі зовнішньоекономічні зв’язки, стан світогосподарських зв’язків та ін.;

• ідеологічно-політичні – державні програми щодо захисту внутрішнього ринку та окремих його сфер, екологічної безпеки країни, захисту моралі та духовності;

• міжнародні – членство держави в різноманітних міжнародних організаціях, наявність двосторонніх і багатосторонніх міжнародних угод, участь держави в митних та економічних союзах, підтримка деяких міжнародно-правових та економічних санкцій, урядова політика надання преференцій окремим державам тощо.

При реалізації митної політики кожен її засіб може виконувати не одну окрему функцію, а декілька, наприклад, сплата митних платежів виконує як

фіскальну, так і регулюючу функції; адміністративне стягнення за порушення митних правил у вигляді штрафу є покаранням суб'єкта правопорушення та поверненням не стягнутих внаслідок цього правопорушення платежів до державного бюджету.

Розглянемо основні цілі митної політики, які зображені на рис.1.1.

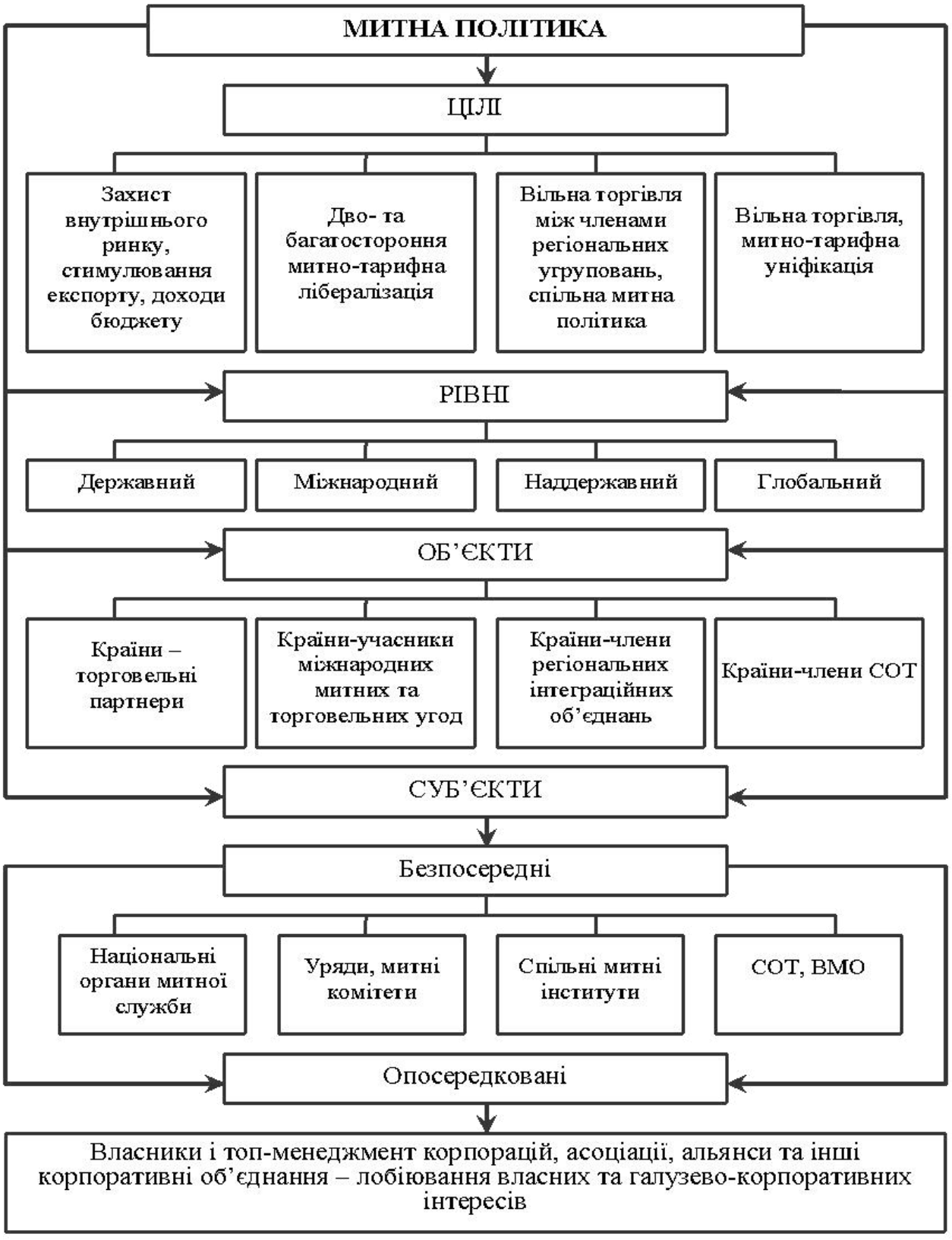

Рис. 1.1. Інституційна ієрархія митної політики

Суб'єктами митної політики є законодавчі та виконавчі органи державної влади, митні структури, які безпосередньо беруть участь у її

розробці та реалізації, а також різноманітні об'єднання та організації, наприклад асоціації зовнішньоекономічної кооперації та промислові спілки експортерів-виробників, які виражати та відстоювати інтереси представників зовнішньоекономічної сфери (рис. 1.1.).

Об’єктами впливу митної політики є насамперед учасники валютної торгівлі, резиденти та нерезиденти країни, учасники інвестиційної діяльності, а також приватні (фізичні) особи, у тому числі працівники установи, активи яких потрапляють під вплив митної політики під час їх переміщення через митний кордон.

Сукупність державних органів, які беруть участь у формуванні та реалізації митної політики держави, а також система засобів її реалізації, порядок застосування відповідними державними органами засобів митного регулювання в цілому утворюють механізм державна політика у сфері державної митної справи.

Основними завданнями державної політики у сфері митної справи держави є:

- забезпечення найбільш ефективного використання засобів митного контролю та регулювання торгівлі на митній території України,
- стимулювати розвиток національної економіки,
- інтеграція економіки країни у світове господарство;
- зміцнення торговельного та платіжного балансу країни;
- зростання доходів державного бюджету;
- зміцнення бізнесових і політичних позицій України;
- розширення культурних та інформаційних обмінів між Україною та за кордоном, контакти між людьми;
- охорона життя і здоров'я людей, тварин і рослин, природоохоронна діяльність навколишнє середовище;
- захист державної та громадської безпеки;
- захист прав і законних інтересів громадян, підприємств, об'єднань та організацій, культурної та історичної спадщини України.

Зосередження цілей митної політики держави на захисті ринку товарів і стимулюванні розвитку національної економіки зумовлює її тісний зв'язок із внутрішньою політикою держави. Державна політика у сфері митної справи держави як складова частина зовнішньої політики держави спрямована на реалізацію зовнішньоекономічних інтересів держави з метою сприяння її структурній перебудові з метою відродження, відновлення та розвитку.

Підсумовуючи вищевикладене слід зазначити, що державна політика у сфері державної митної справи та її основні елементи в багатьох країнах здебільшого однакові. Вона здійснюється через митницю, яка в усіх країнах є монополією держави. Її основний зміст полягає в забезпеченні комплексного централізованого регулювання зовнішньоторговельного обміну. Кінцевою метою державної політики у сфері митної справи держави є залучення додаткових коштів для формування бюджету, захист внутрішнього ринку. Водночас слід підтримувати розвиток міжнародних контактів.

1.2. Глобалізація та лібералізація та їх вплив на ефективність митної політики

Глобалізація має значний вплив на сучасний розвиток світового простору і особливо митних систем. Її вплив зростає зі збільшенням темпів цифровізації економік, що змушує країни створювати та впроваджувати митну політику, яка б відповідала сучасним вимогам. Це потребує підвищення ефективності та адаптивності митної політики та застосування раціональних механізмів регулювання, удосконалення нормативно-правової бази та організаційно-інституційної структури.

У цьому зв’язку А. Д. Войцещук зазначає, що «митна складова глобального економічного простору набуває все більшого значення у зв’язку зі зростанням відкритості країн до взаємодії. Відповідно, митний простір характеризується взаємопроникненням і взаємовпливом з іншими підпросторами; анізотропія, що посилюється під впливом зовнішніх

факторів; неоднорідність простору в часовому, територіальному та функціональному вимірах; зональні та галузеві відмінності; динаміка» [15, с.363].

З точки зору процесного підходу глобалізацію слід розуміти як складний процес всесвітньої економічної, політичної та культурної інтеграції та уніфікації. При цьому під митною політикою розуміється комплекс заходів держави (політика вільної торгівлі та заходи протекціоністської політики) для отримання абсолютних і порівняльних переваг на світовому ринку, захисту національного виробника та реалізації політичних і економічних цілей держави. внаслідок участі у світових економічних процесах [16]. Натомість у Європейському Союзі митна політика визначається як «невід'ємна частина внутрішньої та зовнішньої політики держави, що здійснюється в рамках відповідних установ, встановлених законом» [17]. Його завданням є забезпечення ефективного використання засобів митного контролю та регулювання торгівлі на митній території та участь у виконанні торговельно-політичних завдань щодо захисту внутрішнього ринку та стимулювання розвитку національної економіки. Проте, розкривши сутність митної політики, доречно зазначити, що її стратегія і тактика повинні розроблятися з урахуванням національних і митних інтересів.

Одним із факторів, що сприяють економічному розвитку країн, є активізація міжнародної торгівлі, яка в епоху посилення процесів глобалізації все більше піддається протекціоністським заходам. Останніми роками як економічно розвинені країни, так і країни, що розвиваються, віддають перевагу заходам захисту національних інтересів, незважаючи на свою декларативну відданість принципам лібералізації. Кожна країна має національні особливості застосування інструментів регулювання торгівлі, але національні моделі все більше адаптуються до вимог і принципів СОТ (під егідою якої станом на 24 серпня 2021 р. наразі об'єднані 164 країн), завдяки чому укладені угоди в рамках інших союзів і угод.

Глобалізація як домінуюча ідея та об’єктивний процес останніх десятиліть вже довела, що країни самі не в змозі вирішити проблемні питання застосування інструментів регулювання міжнародної торгівлі, але водночас вони не в змозі забезпечити виконання своїх зобов’язань, як от членів СОТ (це підтверджено результатами останніх переговорів країн-членів щодо угоди про митні позиції). Тому одне з головних місць у побудові нової системи взаємодії країн належить формуванню митної політики на основі реалізації нових підходів до узгодження їхніх інтересів у митній сфері, оскільки для більшості з них питання розробки її стратегії та її застосування на практиці є особливо важливими, оскільки стосуються основних аспектів функціонування в глобальному просторі. Наслідки глобалізації безсумнівно залежатимуть від ефективності реалізації митної політики на засадах недискримінації та прозорості з метою забезпечення економічного розвитку країн.

Торгова стратегія є основним напрямом і принципом, яким слідує країна при зовнішньоекономічних і торгових відносинах. Зовнішньоторговельна стратегія бере реформу та відкритість як вододіл, і вона зазнала переходу від стратегії імпортозаміщення, яка здебільшого реалізує політику захисту дитячих галузей промисловості, до поступового здійснення стратегії лібералізації торгівлі.

У процесі реалізації стратегії лібералізації торгівлі існують очевидні багаторівневі характеристики, тобто лібералізація торгівлі в рамках багатосторонньої торгової системи з СОТ (ГАТТ) як ядро як перший рівень, лібералізація торгівлі в рамках Азіатсько-Тихоокеанського економічного співробітництва (АТЕС) як другий рівень та Китаю [13].

Лібералізація торгівлі у межах зони вільної торгівлі АСЕАН (ЗВТ) є третім рівнем. Можна сказати, що ці три рівні доповнюють один одного та сприяють один одному, а також спільно сприяють процесу лібералізації торгівлі Китаю.

Встановлення та реалізація багаторівневої стратегії лібералізації торгівлі повною мірою відображає неминучі вимоги поточного економічного розвитку Китаю, відображає фактичні потреби конкретних національних умов Китаю, а також певною мірою відповідає поточній тенденції та тенденції світового економічного розвитку. Ця багаторівнева стратегія лібералізації торгівлі має такі характеристики:

На початку реалізації стратегії лібералізації торгівлі Китаю було встановлено принцип поступового здійснення, який визначається реальністю того, що економіка Китаю все ще перебуває на стадії розвитку. Будь-яка країна, що розвивається, завжди стикається з дилемою при ухваленні рішення про свою стратегію розвитку торгівлі. З одного боку, лише постійно відкриваючись для зовнішнього світу та беручи активну участь у процесі економічної глобалізації, можемо повною мірою отримувати торгові вигоди та прискорюючи розвиток економіки країни.

Категорія митної території тісно пов'язана з такими політико-правовими поняттями, як: державна юрисдикція, суверенні права, суверенітет. З огляду на це, згаданий термін можна розглядати як сферу, пов'язану з частиною території однієї держави, яка служить для здійснення митної юрисдикції іншими державами – за угодою між ними або в межах, дозволених міжнародним правом. , або з державою, або з так званою міжнародною територією. Митна територія порівнюється лише з територією держави і ні в якому разі не виходить за її межі. Отже, це повітряний простір, водна, сухопутна територія держави, тобто простір, визначений кордонами цієї держави, де вона також здійснює свій митний суверенітет. Іноді митна територія складається з територій двох або більше суверенних держав, які за взаємною згодою утворюють зону вільної торгівлі або митний союз [7].

Проблемні аспекти формування митного простору України являють собою широкий спектр питань: від модернізації інформаційного забезпечення до налагодження тісної співпраці з іншими державами, усунення корупційної складової у прикордонному та митному оформленні

тощо. . Значного значення набуває необхідність пошуку теоретичних і практичних шляхів вирішення проблемних аспектів формування митного простору України в умовах здійснення соціально-економічних перетворень. Зважаючи на політико-економічну ситуацію в державі, важливою частиною реалізації ефективної митної політики має бути визначення її спрямованості, виходячи із засад зовнішньоекономічної діяльності, пріоритетів стратегії економічного розвитку держави [8, с. 41].

Наразі основними проблемними аспектами формування митного простору України є широкий спектр питань: від модернізації інформаційного забезпечення до налагодження тісної взаємодії з іншими державами, ліквідації корупційного елементу на кордоні та митниці. зареєструватися тощо Тому в умовах існуючих соціально-економічних перетворень необхідно шукати теоретичні та практичні шляхи вирішення проблемних аспектів формування митного простору України. Слід також пам’ятати, що через зростання нестабільності та посилення кризових явищ у світі об’єктивно прогнозувати розвиток торгівлі та міжнародної економіки вкрай важко. Економічно розвинені країни активно захищають свої інтереси в процесі глобальної інтеграції, також спостерігаємо процеси надмірної торговельної взаємозалежності між країнами або, навпаки, низького рівня економічної зацікавленості.

З нашої точки зору, важливими аспектами формування митниці є розвиток ефективних механізмів протидії геополітичним загрозам, а також виконання взаємних зобов’язань між громадянами та країнами та високий рівень довіри до держави як інституту. область. Основними де мотивуючими факторами в Україні можна назвати корупційну складову в органах державного управління та поширення практики використання службового статусу та влади у власних цілях. Такі аспекти ми визначаємо як типові для країн із тривалими трансформаційними процесами, а їх зростання є, на нашу думку, тривожним сигналом зростання недовіри громадян до держави як інституції.

В сучасних умовах України порушення митних правил набуває масового характеру та негативно впливає на авторитет держави у світі загалом та на економічну ситуацію в країні зокрема. Цей вид злочинності є специфічним, тому для його подолання необхідно постійно вдосконалювати систему протидії. Боротися з порушенням митних правил необхідно шляхом здійснення ефективної профілактики, особливо шляхом попередження учасників товариства про вчинення митних правопорушень. Тому одним із важливих завдань митних органів держави є профілактика митних правопорушень. Водночас протистояти порушенням митних правил необхідно через міжнародне співробітництво, яке відіграє важливу роль у процесі запобігання та протидії митним правопорушенням. Міжнародне співробітництво включає обмін досвідом; обмін методами та формами транскордонного нагляду; інформація та відомості про організовані злочинні групи, що діють на території інших держав; діяльність співробітників таємної поліції, а також захист свідків тощо [8, с. 42].

Не менш проблемними аспектами формування митного простору України, на нашу думку, є невизначеність щодо цілей, бізнес-клімату в країні, інформаційного, національного та міжнародного законодавчого простору. Крім того, не можна не згадати про тіньову економіку, яка отримала нову хвилю розвитку під впливом процесів лібералізації економіки та глобалізації. Нині ці компоненти залишаються одними з найбільш загрозливих.

Відповідно до Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» наша держава позиціонує себе як держава, орієнтована на європейські стандарти розвитку. На практичному рівні, однак, існують проблеми з балансом і захистом митного простору в рамках спрощеного порядку перетину митних кордонів і лібералізації умов торгівлі. З нашої точки зору, єдиним реальним напрямком впливу держави на зовнішні та внутрішні тенденції розвитку є митна політика. Характеризуючи систему взаємовідносин між країнами, зазначимо, що глобальні інтеграційні процеси активно впливають на митну

сферу, в якій підприємство реалізує свої інтереси. Функції економічних відносин найбільш яскраво проявляються в митній сфері через їх суб'єкти (економічно відокремлені суб'єкти, що забезпечують здійснення міжнародного обміну), об'єкти (послуги, товари, трудові та матеріально-грошові ресурси, що є предметом міжнародного обміну), об'єкти (послуги, товари, трудові та матеріально-грошові ресурси), а також об'єкти господарювання. об'єкти (послуги, товари, роботи та матеріально-грошові ресурси, які є предметом міжнародного обміну). механізми (сукупність економічних інститутів, що забезпечують реалізацію міжнародних економічних відносин). З огляду на це митний простір все більше перетворюється на площину, де завдяки дотриманню логіки цивілізаційних циклів та відображенню специфіки розвитку окремих країн виявляється процес глобалізації [8].

Велику роль в економічному розвитку країни відіграє зовнішня торгівля. Зокрема, це дозволяє країні поглибити свою спеціалізацію у виробництві товарів, які вона може виробляти з меншими витратами, ніж інші країни. Завдяки цьому громадяни отримають вищий рівень життя та підвищиться загальна ефективність виробництва.

Зовнішня торгівля країни допомагає задовольнити попит споживачів на товари та послуги значно вищої якості, ніж без торгівлі, оскільки вітчизняні товари, вироблені в країні неефективно, тобто дорого, можуть бути імпортовані, а якість виробництва інших товарів знижується. можна покращити.

Щоб чітко визначити сутність митних аспектів лібералізації зовнішньої торгівлі, необхідно розглянути кожен ключовий термін цього поняття.

Ми тлумачимо термін «лібералізація» як «вільний» або «те, що відноситься до свободи». Мельник Т. подає своє визначення цього терміну, зазначаючи, що лібералізація – це процес надання більшої свободи в різних сферах життя [9, с. 27]. Лібералізація також трактується як зменшення

обмежень або їх повне зняття, надання свободи дій, надання більшої свободи, звільнення [9], зняття обмежень [10].

Перейдемо до суті концепції лібералізації торгівлі. Лібералізація торгівлі означає усунення або зменшення обмежень або перешкод для вільного обміну товарами між країнами. Ці бар'єри включають тарифи, такі як мита та додаткові збори, і нетарифні бар'єри, такі як правила ліцензування та квоти. Економісти часто розглядають послаблення або скасування цих обмежень як кроки для просування вільної торгівлі [11].

За словами Мельник Т., зовнішньоекономічна лібералізація – це комплекс заходів, спрямованих на підтримку розвитку зовнішньоекономічної діяльності; має на меті: поступове зняття існуючих обмежень у зовнішній торгівлі, зниження експортних та імпортних митних ставок, можливість отримання митних пільг при здійсненні зовнішньоекономічних операцій [9, с.36].

Наступним етапом розгляду сутності поняття «митні аспекти лібералізації зовнішньої торгівлі» є визначення сутності поняття «лібералізація зовнішньої торгівлі».

Лібералізація зовнішньої торгівлі означає розширення економічної свободи та зняття обмежень у міжнародній торгівлі для національних суб’єктів господарювання, а також полегшення доступу іноземних суб’єктів на внутрішній ринок [12, с. 80]. Лібералізація зовнішньої торгівлі включає полегшення умов зовнішньої торгівлі, що виявляється у зниженні митних зборів, обмеженні використання іноземної валюти [12, с. 80].

Критерієм ефективності лібералізації зовнішньої торгівлі як сучасного напряму зовнішньоекономічної політики держави є пошук розумного поєднання елементів протекціонізму та вільної торгівлі (торгівельного лібералізму), тобто т.зв. рівень виправданого протекціонізму.

У світовій економіці широкомасштабна лібералізація світової зовнішньої торгівлі почалася в 1950-х роках, спочатку під егідою Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ), яка була створена в 1947 році і

зараз домінує у світовій торгівлі. Організація (СОТ), що прийшла на зміну ГАТТ у 1995 р. [13, с. 5]. Лібералізація зовнішньої торгівлі активно відбувається і сьогодні.

СОТ відіграє провідну роль у лібералізації зовнішньої торгівлі на міжнародному рівні, тому митна політика є єдиним легітимним способом захисту внутрішнього ринку від імпортної конкуренції. Визначення митного тарифу як основного інструменту регулювання зовнішньої торгівлі на сьогодні та як інструменту лібералізації зовнішньої торгівлі вказує на необхідність замислитися над терміном «митно-тарифне регулювання зовнішньої торгівлі».

Митно-тарифне регулювання включає ряд способів регулювання зовнішньої торгівлі, заснованих на застосуванні митних процедур і митних правил [14, с. 56]. Метою митно-тарифного регулювання є захист внутрішнього ринку, а механізмом застосування — оподаткування товарів при перетині ними митного кордону.

На національному рівні митно-тарифне регулювання є інструментом зовнішньоторговельної політики країни, на міжнародному рівні ним керують міжнародні інституції (переважно СОТ). Метою СОТ є мінімізація перешкод для розвитку міжнародної торгівлі шляхом створення єдиних стандартів, принципів та інструментів митного регулювання.

Зв'язок між скасуванням митних обмежень, наданням свободи суб'єктам зовнішньої торгівлі та розвитком зовнішньої торгівлі (на національному та міжнародному рівнях) у сучасній практиці представляє особливий напрям науково-економічних досліджень. Через невизначеність щодо наслідків лібералізації митно-тарифного регулювання наразі він намагається визначити теоретичні основи досліджуваного поняття та визначити його місце в системі єдиних термінів і категорій.

Як велика країнова модель лібералізації торгівлі, міжнародний ринок, з яким стикається торгова реформа та розвиток Китаю, є неповним

конкурентним ринком. Тому що міжнародна торгівля — це переважно торгівля між схожими та різними промисловими товарами.

З одного боку, різні продукти схожі та дещо альтернативні, тим самим конкуруючи один з одним; з іншого боку, відмінності та показники продукції роблять їх що володіє певної монополією. Навпаки, внутрішні ринки розвинених країн та деяких нових промислово розвинених країн демонструють монопольну структуру конкуренції, і три чи п'ять великих виробників забезпечують майже всю, якщо не всю, продукцію, необхідну для внутрішнього попиту та експорту.

Навпаки, промислове виробництво та торгівля Китаю, з одного боку, є формою державної монополії, з іншого боку, існує надмірна конкуренція, що багато виробників та операторів не можуть досягти економічних масштабів.

В обох випадках це неефективно. Лібералізація та трансформація китайської торгівлі також мають сформувати монопольну структуру ринку конкуренції через конкуренцію як на внутрішньому, так і на міжнародному ринках.

Таким чином, можна вступити у великі силові переваги Китаю. Він може конкурувати з іноземними великими транснаціональними підприємствами на внутрішньому ринку, а з іншого боку, може конкурувати і з одним з них на міжнародному ринку. Можна бачити, що перед повністю конкурентного міжнародного ринку економічний розвиток і розширення ринку Китаю також повинні бути конкурентоспроможними.

Багато країн регулюють імпортну та експортну торгівлю шляхом встановлення та коригування тарифних ставок. Щодо експорту, то експорт товарів заохочується за рахунок низьких податків, податкових пільг та знижок; з погляду імпорту імпорт товарів регулюється з допомогою рівня податкові ставки і зниження. Регулятивні наслідки тарифів на товари, що імпортуються, виявляються в основному в наступних аспектах.

1. Для вітчизняної продукції, яка може бути вироблена в масовому порядку або тимчасово не може бути вироблена в масовому порядку, але

може бути розроблена в майбутньому, повинні бути передбачені високі імпортні тарифи для послаблення конкурентоспроможності товарів, що імпортуються, та захисту виробництва та розвитку аналогічної продукції в Китаї;

2. Для імпорту несуттєвих або предметів розкоші запроваджувати більш високі тарифи для обмеження або навіть заборони імпорту;

3. Щоб забезпечити нижчу податкову ставку або звільнення від податків на сировину, напівфабрикати, предмети першої необхідності або терміново необхідні матеріали, які не можуть бути вироблені або недостатньо вироблені в країні, для заохочення імпорту та задоволення внутрішніх потреб у виробництві та житті;

4. Щоб скоригувати торговельний баланс за допомогою тарифів. Коли торговельний дефіцит занадто великий, підвищіть тарифи або стягуйте імпортні надбавки для обмеження імпорту сировинних товарів та скорочення торговельного дефіциту; коли позитивне сальдо торговельного балансу надто велике, скоротите сальдо торговельного балансу за рахунок зниження тарифів та звільнення від сплати податків для пом'якшення торгових тертя та протиріч з відповідними країнами.

Тому, аргументуючи вищесказане, виділимо основні проблеми формування митного простору України:

1) функціонування неефективної системи управління ризиками в процесі митного оформлення та митного контролю;

2) наявність порушень у статистичних даних, особливо їх невідповідності, виявлена у процесі перевірки достовірності інформації, наданої суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності;

3) проблемні питання підготовки фахівців митної справи та недостатнє вдосконалення їх умінь і навичок, необхідних для подальшої роботи в митних органах.

Відповідно до окреслених проблем пропонуємо наступні кроки для їх вирішення:

• розширення напрямків міжнародного співробітництва в митній сфері;

• контроль за дотриманням митних правил;

• створення ефективних митних лабораторій;

• впровадження інформаційних технологій у процес митного контролю.

Тому створення митного простору має здійснюватися не за єдиною глобальною моделлю митного співробітництва між країнами, а на основі узгодженості інтересів суб'єктів. У рамках дослідження встановлено, що сьогодні нашій державі необхідно розробити та реалізувати зовнішньоекономічну стратегію, яка має бути спрямована на стабілізацію макроекономічної ситуації в державі з урахуванням викликів глобального довкілля та досягнення цілей сталого розвитку. розвитку. розвиток, розвиток та збалансування митного простору України.

Серед країн світу існує досить поширена згода щодо того, що більше уваги слід приділяти вдосконаленню інституційних можливостей митних органів країн. Проте практичні пропозиції щодо організації митної політики щодо впровадження цих удосконалень майже відсутні. Наразі у світі практично немає прикладів достатньо розробленої та комплексної стратегії реформування митної політики, за винятком стратегії Європейського Союзу.

Водночас слід зазначити, що вітчизняне законодавство, особливо митне законодавство України, містить значні відмінності від міжнародних стандартів. Наприклад, лише 300-400 стандартів митного законодавства України відповідають приблизно 10 тисячам встановлених митних стандартів Європейського Союзу. Причиною такої неузгодженості є те, що впровадження стандартів у національне митне законодавство відбувається без офіційного приєднання до міжнародних конвенцій. Дослідники вважають, що наразі Україні варто приєднатися до таких конвенцій, як А.Т.А. (Брюссель, 1961), Конвенція про спільний режим транзиту (Женева, 1987), Європейська угода про найважливіші лінії міжнародних комбінованих перевезень та ін.

Отже, можна зробити висновок, що гармонізація та уніфікація митного законодавства України відповідно до міжнародних стандартів відбувається дуже повільно.

Європейський Союз можна розглядати як приклад успішної реформи митної політики, яка реалізується через скоординовану зовнішньоекономічну політику.

Таким чином, серед важливих факторів, що сприяли успіху, виділяються: впровадження реформ на основі добре продуманої стратегії; поетапність розробки; посилення ролі міждержавних інститутів з поступовою передачею їм транснаціональних повноважень у різних сферах діяльності; прийняття політичних рішень, виходячи з економічних припущень, інтересу реальних суб'єктів господарювання, великого бізнесу; спадкоємність митної політики, незважаючи на зміну урядів, їх різну політичну орієнтацію; знаходження взаємоприйнятного балансу інтересів і досягнення згоди; тісна взаємодія міжнародного митного права та національного права; підготовка нормативно-правової бази, необхідної для ефективної митної політики, ретельність і деталізація у створенні документів та механізмів їх реалізації; спираючись на громадську підтримку, роз’яснюючи пересічним громадянам цілі та очікувані результати тих чи інших кроків.

Тому для використання митної політики як безумовного інструменту інтеграції України в міжнародні процеси глобалізації необхідно розробити єдині принципи застосування митних правил, процедур і форм адміністрування митної справи, запровадити єдині механізми реалізації митних правил та процедур, поглиблення співробітництва з міжнародними митними організаціями та митними органами інших держав, зближення та імплементація національного законодавства з міжнародним митним законодавством.

РОЗДІЛ 2
ОСОБЛИВОСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

2.1. Ретроспектива становлення та розвитку митної політики України

Становлення митної системи України свідчить про відсутність наукового обґрунтування, конкретних цілей та комплексної програми розвитку цієї сфери. Це легко пояснити, адже перед нашою державою постало складне завдання — у найкоротші терміни сформувати митну систему, завдання, цілі та інструменти митної політики.

Наукове обґрунтування сутності, тенденцій і закономірностей розвитку митної системи є важливим науковим завданням. Це питання особливо актуальне в сучасних умовах фінансово-економічної нестабільності.

Митна система - це функціональна, контрольно-регулююча, складно організована і чітко структурована соціально-економічна система управління митною справою в цілому та всіма її підсистемами, особливо з метою найбільш ефективної реалізації митної політики.

Митна система України пройшла кілька етапів розвитку та реформування [18]. На початок 1991 р. на території України працювало 25 митниць із 118, що діяли в СРСР. Організаційна структура митної служби на той час: Головне управління державного митного контролю, Республіканська, Регіональна митниця та митниця.

Історія митної служби України починається з прийняття 25 червня 1991 року Закону УРСР "Про митну справу в УРСР". Відповідно до цього Закону митні органи України створили: Державний комітет з Митний контроль і митниця.

У грудні 1991 року постановою Верховної Ради був затверджений Митний кодекс України, який набув чинності 1 січня 1992 року.

Захист економічних інтересів держави є чи не найважливішим із завдань, які покладаються на митні органи МКУ. Реалізація цього завдання

можлива лише за умови створення необхідної кількості митниць. Тому 1992 рік можна вважати найпродуктивнішим за кількістю новостворених митниць.

Доречно підкреслити, що основні показники діяльності митної системи зростали значно швидшими темпами, ніж її чисельність. Навіть з урахуванням тогочасної інфляції сума надходжень до державного бюджету від митних платежів вражає. У 1994 і 1995 рр. розмір митних платежів зріс порівняно з попереднім роком більш ніж у 5 разів. ПДВ у 1995 році був майже в десять разів вищий, ніж у 1994 році.

Однак керівництво Держмитслужби вирішило його реорганізувати, незважаючи на значно вищі показники роботи Мінмитниці та їх щорічне покращення.

До реорганізованої структури Держмитслужби увійшли 10 регіональних митниць, 41 підпорядкована митниця та 6 митниць безпосереднього підпорядкування. Кількість митниць та їх підпорядкування часто змінювалися, але організаційно-управлінська структура митної системи залишалася незмінною.

Структура управління «центральний апарат – регіональна митниця – митниця» діяла до 2005 року включно.

Протягом останніх років організаційна структура реформується майже щороку. Крім того, наступна реорганізація починається ще до повного завершення попередньої.

У 2005 році всі митниці були виведені з підпорядкування регіональних митниць і підпорядковані центральному апарату Держмитслужби. У наступному році знову запроваджено вертикальну організаційну структуру «Держмитниця – регіональна митниця – митниця», побудовану за територіальним принципом з урахуванням адміністративно-територіального устрою країни.

Де-факто у 2007 році регіональні митниці продовжували існувати, але де-юре вони вже були в безпосередньому підпорядкуванні митниці.

Початок 2008 року – і знову новий виток реформування структури митної системи. Відбулося повернення до механізму управління за схемою «ЦДА – митниця». Ця реформа була спрямована на «спрощення та оптимізацію структури митної системи» [19].

На нашу думку, повернення від 3-рівневої організаційно-управлінської структури до дворівневої негативно впливає на її ефективність.

На початку 2009 року відбулася повторна реорганізація організаційної структури Держмитслужби. Кількість підрозділів зменшено з 26 до 20, що вже свідчить про позитивні зміни [20]. У 2009-2012 рр. продовжувалося реформування системи митних органів, яке зберігало баланс між ефективністю митного контролю та стимулюванням зовнішньої торгівлі. Майже на 400 осіб зменшилась чисельність керівників митниць, що дало змогу суттєво посилити підрозділи митниці та сприяло прискоренню виконання митних процедур [18].

Ще одним важливим кроком на шляху вдосконалення діяльності Держмитслужби стало прийняття у 2012 році нової редакції Митного кодексу України. березня розроблено відповідно до вимог міжнародних конвенцій і стандартів.

Відповідно до Указу Президента України від грудня 2012 року було утворено Міністерство доходів і митної справи України «шляхом реорганізації Державної митної адміністрації України та Державної податкової служби України» [21].

Центральний апарат ДМСУ входив до складу Міндоходів, на базі якого було створено управління митної справи, яке складалося з 5 управлінь: управління митної вартості, класифікації товарів та заходів регулювання зовнішньої торгівлі; Управління кадровою роботою; Відділ боротьби з контрабандою та митними правопорушеннями; Управління аналізом ризиків та аналітичною роботою; Управління організації митного контролю та оформлення.

З 21.05.2014 року в Україні була створена Державна фіскальна служба України (ДФСУ) шляхом реорганізації Міністерства доходів і зборів. ДФСУ виконує свої повноваження як безпосередньо, так і через територіальні органи, які були створені відповідно до законодавства. У складі фіскальної служби та її територіальних органів працюють підрозділи податкової поліції. ДФСУ об'єднала функції фінансової міліції, податкової служби та митниці [22].

Щодо функціонера органів митної політики, то людиноцентричний підхід до вивчення прийнятних стандартів його ефективної роботи, механізмів їх своєчасної та правильної зміни, насамперед стосується питань компетентності, кадрової та професійної компетентності на відповідний час. споживацький характер правових актів у довіреній сфері відповідальності. Спеціальна публічно-правова компетентність такої особи випливає з її власної професійної підготовки та навичок, необхідних для здійснення встановлених законодавцем повноважень: особисті емоційно-інтелектуальні, вольові та поведінкові ресурси необхідної якості за параметрами освіти; професійна практика - знання, дійсні по відношенню до кількох або більше явищ відомого порядку, і досвід роботи, що відображає рівень професіоналізму тощо. Перелічені кваліфікуючі ознаки конкретизують людські властивості цього суб’єкта, зрозуміло, вони органічно нашаровуються на вже сформовані в процесі попереднього загального розвитку властивості, які характеризують кожного звичайного громадянина. Водночас важливість особливих по відношенню до загальних вимог розробки, знання і застосування моральних і правових норм при здійсненні своїх повноважень, а також у позаслужбових відносинах посилюється прагненням підвищити державної влади, представниками якої вони є, за рахунок їх умілого використання для досягнення зобов'язань перед суспільством у строк [23, с. 36], наприклад, удосконалити послугу з митного огляду (контролю) товарів і громадян при перетині митного кордону; забезпечення доходів населення від справляння митних платежів відповідно

до фіскального (митного) законодавства, що стимулює зовнішню торгівлю та інші види бізнесу, призводить до більш справедливого, ніж у попередні часи, розподілу капіталу в країні тощо.

Для розуміння механізмів формування вузькоспеціалізованого органу митних органів ми також використовуємо соціологічні та психологічні методи в рамках орієнтованого на людей методичного підходу. У своїй сукупності вони спрямовані на вирішення завдань структурування та моделювання робочих ситуацій, умов, обставин, що вимагають стійкості до стресів тощо. Предметом моніторингу та фіксації генезису проявів індивідуальних форм, норм та інших складових правової культури є антропна мікродинаміка процесів на рівні індивідуальної психології працівника митниці. З набору таких індивідуальних моделей створюються морфологічні ознаки на рівні макродинаміки типової поведінки колективу досліджуваних, що розгортається в межах соціологічних спостережень, аналізів, описів тощо.

Сучасний етап розвитку митної справи в Україні характеризується процесами реформування з метою відповідності міжнародним конвенціям та стандартам, а також наближення до європейського рівня митних процедур. Один з перспективних шляхів розвитку митної політики - вивчення досвіду митних служб інших країн.

2.2. Сучасні трансформаційні процеси у митній політиці України

Стратегічний курс України на Європейський Союз та світове співтовариство актуалізує вдосконалення механізмів, здатних забезпечити успішну реалізацію державної митної політики, спрямованої на створення сприятливих умов для зростання зовнішньоекономічної діяльності та підвищення її ефективності. спрощення митних процедур і митних формальностей перед органами державної адміністрації, пов’язаних із здійсненням митного контролю товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон нашої держави. Система державного

управління в Україні на сьогодні не відповідає потребам країни у здійсненні комплексних реформ у різних сферах державної політики та європейським стандартам адміністративного державного управління.

Оскільки основними принципами та напрямами діяльності держави у сфері захисту митних інтересів та забезпечення митної безпеки України, регулювання зовнішньої торгівлі, захисту внутрішнього ринку, розвитку економіки України та її інтеграції у світове господарство є змісту державної політики у сфері митної справи держави [2], то для як для науковців, так і для фахівців важливого значення набуває дослідження особливостей формування та розвитку державної митної політики.

Ефективне державне управління зовнішньоекономічною діяльністю, спрямоване на забезпечення належних зовнішньоекономічних умов для розширеного відтворювального процесу в Україні, можливе лише за умови проведення виваженої та далекоглядної митної політики.

Що стосується митної політики держави, то як одного з найважливіших факторів економічного розвитку України вона має вплив лише за умови ефективного управління відповідними процесами держави, метою якого є забезпечення належного організаційно-правові умови розширеного відтворювального процесу в державі, забезпечення гідного місця України в системі міжнародного поділу праці, зміни структури зовнішньої торгівлі, створення умов для ефективного захисту інтересів вітчизняного товаровиробника, зміцнення економічної безпеки країни.

Для цілей митної політики ключовими положеннями є ввезення предмета контракту на митну територію України або його вивезення. Основною ознакою є укладення господарського договору та перехід права власності на цю річ до іноземного партнера або перехід права власності від іноземного партнера з фактичним переміщенням предмета договору через митний кордон України [24].

Тому можна визнати, що метою державної політики в Україні в довгостроковій перспективі є створення умов для досягнення країною

лідируючих позицій у світовій економіці на основі підвищення глобальної конкурентоспроможності національної економіки.

Наприклад, після 2016 року почалося поступове зростання експорту та імпорту транспортних послуг, що стало наслідком набрання чинності Поглибленої та всеосяжної зони вільної торгівлі (ПВЗВТ), що позитивно вплинуло на пожвавлення торгівлі такими послугами, як ціле. Найбільше зростання експорту транспортних послуг у 2019 році було зумовлене збільшенням експортних операцій сировини та послуг трубопровідного транспорту з Російської Федерації. Водночас спостерігалося зростання імпорту транспортних послуг за рахунок збільшення поставок нафтопродуктів, полімерних виробів та хімічних добрив, а також значної кількості готової продукції. Проте внаслідок пандемії Covid-19 показники експорту та імпорту транспортних послуг у 2020 році значно знизилися. У 2021 році продовжилась тенденція до зниження експорту транспортних послуг, натомість імпорт транспортних послуг значно зріс.

У досліджуваному періоді 2010-2021 рр. найбільший вплив на загальний експорт транспортних послуг України мав експорт транспортних послуг з Російської Федерації, тоді як імпорт транспортних послуг

- імпорт транспортних послуг з ЄС (рис. 2.1, 2.2).

Найбільше зниження експорту транспортних послуг до країн ЄС відбулося у 2015 р. і сягнуло 63,6% (зростання порівняно з попереднім роком), (табл. 2.1) на фоні одночасного зниження експорту транспортних послуг зі світом як ціле.

Таблиця 2.1.

Експорт транспортних послуг та темпи приросту його обсягу за період 2010-2021 рр.

	2010	*2011*	*2012*	*2013*	*2014*	*2015*	*2016*	*2017*	*2018*	*2019*	*2020*	*2021*
Експорт транспортних послуг, млн. дол. США												
Світ загалом	7848,0	9062,4	8541,1	8305,8	6101,9	5263,2	5300,5	5861,4	5851,4	9109,9	4988,4	4657,5
ЄС	1780,5	2058,5	2096,9	2028,6	1832,6	1165,7	1127,8	1282,0	1276,0	1362,5	1015,9	1154,1
рф	4179,0	4390,5	4163,6	4188,0	2710,3	2585,4	2772,1	3156,8	3136,6	6021,7	2436,4	1767,9
Інші країни *	1888,4	2613,4	2280,6	2089,2	1559,1	1512,1	1400,6	1422,5	1438,8	1725,7	1536,2	1735,5
Темпи приросту обсягів експорту транспортних послуг до попереднього року, %												
Світ загалом	100,0	115,5	94,2	97,2	73,5	86,3	100,7	110,6	99,8	155,7	54,8	93,4
ЄС	100,0	115,6	101,9	96,7	90,3	63,6	96,7	113,7	99,5	106,8	74,6	113,6
рф	100,0	105,1	94,8	100,6	64,7	95,4	107,2	113,9	99,4	192,0	40,5	72,6
Інші країни *	100,0	138,4	87,3	91,6	74,6	97,0	92,6	101,6	101,1	119,9	89,0	113,0
Темпи приросту обсягів експорту транспортних послуг до 2010 року, %												
Світ загалом	100,0	115,5	108,8	105,8	77,8	67,1	67,5	74,7	74,6	116,1	63,6	59,3
ЄС	100,0	115,6	117,8	113,9	102,9	65,5	63,3	72,0	71,7	76,5	57,1	64,8
рф	100,0	105,1	99,6	100,2	64,9	61,9	66,3	75,5	75,1	144,1	58,3	42,3
Інші країни *	100,0	138,4	120,8	110,6	82,6	80,1	74,2	75,3	76,2	91,4	81,3	91,9

*Інші країни пораховані без ЄС та Росії

Джерело: складено та розраховано авторками на основі даних Державної служби статистики України

Таке ж падіння експорту транспортних послуг відбулося в цей період з Російською Федерацією та іншими країнами. 2020 рік виявився кризовим для транспортних послуг, у якому також відбулося значне зниження експорту транспортних послуг, як у світі загалом, так і з ЄС, Російською Федерацією та іншими країнами.

В імпорті транспортних послуг за період 2010-2021 рр. зафіксовано різке зниження у 2014 р. з Російською Федерацією та у 2020 р. з усіма регіонами, включно з ЄС (табл. 2.2).

За даними дослідження «Аналіз торгівлі послугами між Україною та ЄС у рамках ЗВТ», підготовленого командою Центру аналізу міжнародної торгівлі Trade+ Київської школи економіки та опублікованого у вересні 2021 року, загалом 4 у структурі українського експорту послуг до ЄС виділено сектори, які складають близько 90% усього експорту послуг до ЄС: «транспортні послуги», «послуги з переробки матеріальних ресурсів», «послуги». у сфері телекомунікацій», «комп'ютерні та інформаційні послуги», а також «ділові послуги». Після укладення ДВО структура експорту послуг до ЄС поступово диверсифікується та трансформується в бік сучасних послуг («комп'ютерні та інформаційні послуги», «науково-технічні послуги» тощо).

Зростання ролі ринку ЄС відбулося за рахунок:

1) стрімке зростання обсягів експорту відповідних послуг на ринок ЄС;

2) скорочення експорту цих послуг на традиційний ринок Російської Федерації;

3) уповільнення темпів зростання експорту в інші країни світу.

Таблиця 2.2.

Імпорт транспортних послуг та темпи приросту його обсягу за період 2010-2021 рр.

	2010	***2011***	***2012***	***2013***	***2014***	***2015***	***2016***	***2017***	***2018***	***2019***	***2020***	***2021***
Імпорт послуг, млн. дол. США												
Світ загалом	1170,7	1583,9	1696,4	1716,4	1376,6	1153,4	989,3	1213,1	1464,8	1559,1	1061,0	1777,6
ЄС	502,5	768,4	848,2	727,3	727,3	732,9	567,3	687,1	849,6	913,8	529,8	846,5
рф	353,2	400,1	434,7	463,1	280,3	161,7	145,8	159,4	145,8	112,7	68,7	107,9
Інші країни*	315,0	415,4	413,5	526,0	369,0	258,8	276,2	366,5	469,4	532,7	462,6	823,3
Темпи приросту обсягів імпорту транспортних послуг до попереднього року, %												

Світ загалом	100,0	135,3	107,1	101,2	80,2	83,8	85,8	122,6	120,8	106,4	68,1	167,5
ЄС	100,0	152,9	110,4	85,7	100,0	100,8	77,4	121,1	123,6	107,6	58,0	159,8
рф	100,0	113,3	108,6	106,5	60,5	57,7	90,2	109,3	91,5	77,3	60,9	157,1
Інші країни*	100,0	131,9	99,5	127,2	70,1	70,2	106,7	132,7	128,1	113,5	86,8	178,0
Темпи приросту обсягів імпорту транспортних послуг до 2010 року, %												
Світ загалом	100,0	135,3	144,9	146,6	117,6	98,5	84,5	103,6	125,1	133,2	90,6	151,8
ЄС	100,0	152,9	168,8	144,7	144,7	145,8	112,9	136,7	169,1	181,8	105,4	168,5
рф	100,0	113,3	123,1	131,1	79,3	45,8	41,3	45,1	41,3	31,9	19,4	30,5
Інші країни*	100,0	131,9	131,3	167,0	117,1	82,2	87,7	116,4	149,0	169,1	146,9	261,4

*Інші країни пораховані без ЄС та Росії

Обсяг експорту та імпорту транспортних послуг до ЄС у 2010-2012 рр. мав тенденцію до зростання, тоді як у 2013-2016 рр. спостерігалося різке скорочення експорту та незначне зменшення імпорту. У період 2016-2019 років спостерігалося зростання експорту та імпорту транспортних послуг до ЄС зі зниженням у 2020 році та відновленням тенденції зростання у 2021 році. Зниження експорту та імпорту транспортних послуг у 2022 році пов’язане з тотальним вторгненням РФ в Україну, яке змінило логістичні ланцюги.

Збільшення динаміки експорту транспортних послуг пов’язане з розвитком вітчизняних креативних підприємств та їх виходом на ринок ЄС, а також активізацією туристичних потоків між Україною та ЄС через укладення безвізового режиму. режим у 2017 році.

У спостережуваному періоді 2010–2022 рр. експорт транспортних послуг перевищував імпорт, що дозволило уникнути від’ємного сальдо торгівлі транспортними послугами з країнами ЄС. Водночас чітко простежується тенденція зростання імпорту транспортних послуг майже до 37% у 2022 році порівняно з 2010 роком, при поточному зниженні експорту до 53% у 2022 році порівняно з 2010 роком.

Важливо зазначити, що позитивне сальдо торгівлі послугами за підсумками певного періоду дозволяє поповнити внутрішні золотовалютні резерви додатковими надходженнями, створюючи тим самим умови для забезпечення стабільності економічного розвитку країни.

Відповідно до отриманих оцінок, Україна має потенціал для збільшення експорту транспортних послуг до ЄС, що також підтверджено дослідженням Київської школи економіки, згідно з яким експорт транспортних послуг входить до п’яти секторів послуг, які є важливими для функціонування ПВЗВТ та в перспективі для подальшого розширення експорту до ЄС, а також відіграють важливу роль для української економіки.

Реалізація такої мети потребує вирішення конкретних завдань, серед яких:

- реалізація наявних конкурентних переваг країни в секторі сільського господарства, переробки та виробництва сировини, транспорту тощо;

- забезпечення глобальної конкурентоспроможності галузей переробної промисловості за допомогою інструментів митниці та митної політики, регулювання внутрішніх ринків, залучення іноземного капіталу та формування центрів компетенції в галузях, включених у глобальні виробничі ланцюги з доданою вартістю;

- побудова стійких, диверсифікованих зв’язків зі світовими економічними центрами, які забезпечують стабільність розвитку економіки України в довгостроковій перспективі в умовах зростання глобальних ризиків;

- посилення ролі України у вирішенні глобальних проблем і формуванні світового економічного порядку.

Учасниками відносин у сфері митної політики держави є:

1) суб'єкти господарювання - власники товарів, що переміщуються через митний кордон України;

2) суб'єкти державного управління, які формують правила зовнішньоекономічної та митної діяльності суб'єкти (суб'єкти формування митної політики держави);

3) митні органи (суб'єкти реалізації митної політики держави).

У цій системі відносин нас більше цікавить друга і особливо третя група учасників відносини у сфері митної політики держави. До другої групи належать: Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України. Третю групу (суб'єкти реалізації державної митної політики) становлять Державна митна адміністрація України та її працівники.

Щоб визнати діяльність, що має форму державного впливу, необхідно створити державне ставлення до цієї діяльності. Вона проявляється постійним і послідовним впливом держави, спрямованим на регулювання відносин, що виникають під час переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон. Цей вплив має свою специфіку: по-перше, він здійснюється через створення єдиних правил переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон; по-друге, вплив держави включає митний контроль як механізм, що забезпечує безумовне дотримання встановлених державою правил.

Основними функціями митної політики є: фіскальна, що включає наповнення бюджету країни грошовими ресурсами; контрольно-охоронні, спрямовані на забезпечення правового режиму пропуску через державний кордон товарів, цінностей і громадян, дотримання карантину та боротьбу з контрабандою, розкраданнями майна і цінностей.

В останні десятиліття важливу торгово-політичну роль у міждержавних інтеграційних зв'язках і відносинах починає відігравати митна політика. Ці консолідовані функції у своїй взаємодії та розвитку зазнають комплексного впливу законних і протиправних інтересів різного «рівня» в широкому діапазоні - від глобальних і об'єктивних до суб'єктивних і інтересів. У результаті створюється відносно складна і мобільна форма митної політики, прояви якої особливо мобільні в умовах структурних змін суспільного життя.

Слід усвідомлювати, що комплексність проблем створює перешкоди для пошуку та вибору ефективних стандартів реалізації митної політики, що підвищує вимоги до обґрунтування шляхів забезпечення державних, громадських та особистих інтересів громадян та захисту від зовнішнього впливу, втручання суб'єктів, що реалізують митну політику, у здоров'я та майнові інтереси населення, національні традиції та біотопи.

Митна політика включає: принципи переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України; виконання митних формальностей; митні режими, як сукупність вимог та умов, що визначають правовий статус товарів, що підлягають митному оформленню, та накладають обов'язки, які необхідно виконати під час проходження митної процедури; тарифне та нетарифне регулювання; спеціальні захисні, антидемпінгові та компенсаційні заходи щодо імпорту товарів; розрахунки з митних платежів; надання митних пільг; митний контроль; правове регулювання відносин між учасниками митно-правових відносин при захисті прав і законних інтересів учасників зовнішньоекономічної діяльності.

Слід зазначити, що митна політика держави – це напрям державної політики, який має фінансовий характер і спрямований на регулювання суспільних відносин, що виникають у процесі переміщення товарів через митний кордон, та забезпечений відповідними ресурсами. Воно здійснюється шляхом створення єдиних правил, дотримання яких є обов'язковим при здійсненні операцій з фактичного переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон.

Митне оформлення є основною умовою законного перетинання митного кордону і включає виконання таких вимог: дотримання заборон та обмежень, встановлених законодавством з метою забезпечення національних інтересів України; виконання митних і податкових зобов'язань, необхідних для виконання митних формальностей; здійснення митного контролю, як механізму, що забезпечує безумовне дотримання встановлених державою правил.

Автоматизація процесів є важливим напрямком роботи в контексті боротьби з проблемами митного контролю в Україні та стандартизації механізмів контролю та аудиту відповідно до вимог європейського простору. Застосування ІКТ у діяльності митних служб потенційно здатне зменшити ступінь впливу людського фактору на здійснення митного контролю, створити умови, за яких корупція не буде адекватною, а суб'єктивізм у прийнятті управлінських рішень не матиме значення істотний вплив на результати митного контролю.

Використання передових технологій при здійсненні митного контролю передбачає створення єдиного електронного простору, забезпечення якого дозволяє здійснювати камери спостереження та відео контроль, зчитування номерних знаків, здійснення вагового контролю та використання сучасних систем сканування. На даному етапі повноцінно функціонує електронна система «єдиного вікна» - система, яка дозволяє суб'єктам ВЕЗ здійснювати всі види перевірок в електронному форматі, а різноманітні контрольні послуги - обмінюватися інформацією про товари, що переміщуються через кордон. Опитування учасників транскордонних відносин показує, що певна частина респондентів активно використовує передові технології для спрощення процедур митного контролю та зменшення складності процесу. Ця частка становила 18,9% підприємств у 2020 році; хоча більшість респондентів (бл. 70,0%) не скористалися «єдиним вікном» у 2020 році через різні обставини (особливо організація роботи через митних брокерів) [25, с. 161], на нашу думку, перспективним є перехід процедур митного контролю та аудиту в електронний формат, особливо в контексті приєднання України до євроінтеграційного вектору розвитку та стандартизації процедур митного контролю відповідно до європейської митниці.

Інтеграція спричиняє багато трансформацій бізнесу в Україні. В рамках Програми підтримки управління державними фінансами ЄС (EU4PFM) Україна запроваджує режим спільного транзиту (NCTS), програму схваленого економічного оператора (AEO) та створює нові IT-інструменти

для управління митним контролем. Переваги використання однієї транзитної декларації відповідно до Конвенції про спільний транзит:

— обмін митною інформацією з 35 країнами в режимі реального часу;

— зменшення затримок вантажів на кордоні за рахунок підвищення ефективності аналізу ризиків та встановлення переліку необхідних процедур контролю товарів перед їх надходженням на митний кордон України;

— створення безпечних ланцюгів постачання харчових продуктів;

— забезпечення суттєвих спрощень митних формальностей для суб'єктів господарювання з високим ступенем довіри;

— зменшення витрат на митні процедури та загальне підвищення ефективності бізнесу за рахунок економії часу та фінансових витрат [26, с. 221].

Важливим аспектом прискорення процесу запровадження в Україні режиму NCTS є реформування законодавчої, технічної та інституційної бази.

Отже, недостатня розвиненість інформаційного простору, неузгодженість законодавчих положень, низька ефективність законодавчої бази порівняно з європейськими стандартами, а також відсутність або неповнота інформаційних продуктів, які б забезпечували обмін інформацією між інформаційними базами. митні органи України, суб'єкти ДВО, а також міжнародні учасники транскордонних відносин унеможливлюють активізацію інтеграційних процесів та стають на заваді усуненню проблем, які все ще негативно впливають на ефективність діяльності митних органів. контролю в України.

У процесі дослідження встановлено, що митний контроль є специфічним видом діяльності митних служб, який включає комплекс процедур щодо забезпечення дотримання митного законодавства всіма учасниками транскордонної торгівлі та інших правових норм, що регулюють прибуття, відправлення, транзит. переміщення, зберігання та кінцеве використання товарів, що переміщуються між митними територіями держав.

Проблеми митного контролю в Україні насамперед пов’язані з наявністю суттєвих прогалин у вітчизняному законодавстві, відсутністю механізмів уніфікації стандартів відповідно до європейських вимог. Саме проблеми законодавчого характеру значно гальмують процеси євроінтеграції. Проте серед комплексу не менш негативних перешкод автори виділяють домінування людського фактору при здійсненні заходів митного контролю, низький рівень кваліфікації спеціалістів, суб’єктивність управлінських рішень, необґрунтовані зміни в структурі митних служб, а також послідовність і послідовність застосування митного контролю. органів управління, корумпованість суб'єктів митно-правових відносин, проблеми з оцінкою митної вартості, відсутність належного інформаційно-технічного забезпечення високоефективного та технологічно раціонального контролю. На нашу думку, ці фактори необхідно враховувати в контексті реформування системи митного контролю, що триває в Україні.

Реалізація пріоритетних напрямів зовнішньоекономічної діяльності передбачає подальший розвиток інститутів зовнішньоекономічної діяльності. Останніми десятиліттями торгово-політична роль державної митної політики зросла, що сприяє розвитку міждержавних інтеграційних зв’язків і відносин. Це створює умови для досягнення провідних позицій України у світовій економіці, підвищення глобальної конкурентоспроможності та зміни ставлення до оцінювання діяльності митної системи України і до країни в цілому.

2.3. Трансформація митної політики - можливості економічного зростання національної економіки

Зовнішньоекономічна діяльність як один із елементів митної політики є пріоритетним напрямком розвитку міждержавних економічних відносин. Значний вплив на економічні показники має зростання товарообігу між країнами, що наповнює бюджет країни, а також підвищує можливості

громадян забезпечувати свої соціальні потреби. Одним із важливих фактів зростання міждержавних економічних зв'язків є вигідне географічне розташування, а також сприятливі соціально-економічні умови, яких населення країни наразі не має. Подальший розвиток митних відносин ускладнюється непередбачуваністю економічних відносин і політичні фактори в Україні. Україні слід оцінити поточний стан внутрішнього ринку залежно від коливань зовнішнього середовища та несприятливих світових тенденцій щодо відкритості національної економіки. За таких умов реалізація митної політики є вагомим аргументом для регулювання та впливу на економічні процеси в країні. Тому питання дослідження впливу митної політики на національну економіку є надзвичайно важливим як одна з важливих складових економічного зростання.

Удосконалення діяльності правоохоронних органів полягає у встановленні основних заходів боротьби зі злочинністю та адміністративними правопорушеннями в митній сфері, а саме: ефективної протидії міжнародній злочинності; удосконалення інформаційних технологій щодо боротьби з кримінальними правопорушеннями процесами на митному кордоні; використання програмного забезпечення оперативно-технічного контролю товарів і транспортних засобів; модернізація інфраструктури для покращення логістичних операцій [27].

Характерною рисою митної системи є більш глибокий вплив на суб'єктів підприємницької діяльності, зареєстрованих у різних державах, фіскальний потенціал визначається як накопичення фінансових ресурсів у процесі митного контролю товарів. Основним призначенням фіскального механізму митної системи є визначення обсягу надходжень до бюджету за рахунок митних платежів завдяки інструментам регулювання обігу товарів. Проте фінансування як частина митної системи, узгоджена щодо митної політики, є досить суперечливою складовою.

З одного боку, фінансування здійснюється за рахунок бюджетних асигнувань, а з іншого боку, механізм митної системи може працювати за

принципами самоокупність, завдяки накопиченим коштам, які фінансові органи отримали в результаті надання послуг суб'єктами Економічного та валютного союзу. Характерні особливості має митна справа та митне регулювання в Україні, яка, на відміну від інших країн, має розгалужену номенклатуру продукції зовнішньоекономічної діяльності. Основною перешкодою на шляху гармонізації митного законодавства України та Європейського Союзу є пріоритетність фіскальної функції митних органів [28].

Для підвищення рівня співпраці з провідними країнами-членами ЄС доцільно внести зміни до національного законодавства, які стосуватимуться митної справи та митного регулювання та захищатимуть національні інтереси.

Для оптимізації митних процедур необхідно запровадити: уніфікацію експортного, імпортного та транзитного контролю; єдиний обліковий запис торговців з реєстрацією тільки в одній країні; єдиний електронний доступ до послуг у сфері зовнішньоекономічної діяльності; удосконалення обміну електронною інформацією між усіма органами влади, що стосуються зовнішньоекономічної діяльності; відбір товарів для митного контролю здійснюється на основі автоматизованого аналізу ризиків; подання митної декларації в електронній формі за міжнародними стандартами, зокрема, які будуть відповідати правилам країн-членів ЄС. Тому одним із напрямків впливу митної політики на національну економіку може бути міжнародна кооперація, а також активна участь держави у спеціалізації з урахуванням національних інтересів [29].

Створення системи митної безпеки Європейського Союзу в першу чергу спрямоване на зміцнення безпеки шляхом вдосконалення митного контролю та максимально ефективного використання контролю. У ході дослідження доцільно наголосити на основних цілях і принципах рамкових стандартів як одного з напрямків вдосконалення митної політики України: підвищення безпеки та функціонування міжнародного ланцюга поставок

товарів; посилення ролі, функцій і можливостей митних служб; покращення взаємодії між митними адміністраціями; удосконалення взаємодії митних структур із суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, особливо з різними організаціями, що представляють їх інтереси [30].

На основі сформованої моделі реалізації митного потенціалу національної економіки варто розкрити сутність впливу митної політики на національну економіку. Основними основами впливу митної політики на національну економіку є економічне зростання національної економіки, формування бюджету та добробут громадян.

Ці основи базуються на таких факторах впливу митної політики на національну економіку – економічна конкуренція; погрози; основні функції митної політики; модернізація митної системи, яка зумовлена глобальним середовищем, у яке залучена національна економіка; уніфікація митних процедур, як один із напрямів наближення до стандартів країн-членів ЄС.

На нашу думку, варто розкрити, які елементи входять до факторів, що впливають на зміни митної політики України. Економічна конкуренція має включати перспективи розвитку, відкритість національної економіки, експортно-імпортні операції, міжнародне економічне співробітництво, інтеграційні процеси (зміни митної політики внаслідок тісної співпраці з ЄС). Основними загрозами є зміни податкового законодавства, зміни митного законодавства, тіньова економіка.

Інтеграція інформаційних технологій у митну діяльність сприятиме вдосконаленню комплексної системи контролю суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Надання інформації має бути важливою частиною планування та контролю митної діяльності та має забезпечувати життєздатність митних механізмів. Завдяки використанню інформаційного забезпечення можна прискорити проходження митних процедур, електронне декларування товарів, взаємодію між різними митними пунктами, активно розвивати міжнародне співробітництво в митній справі та збільшувати надходження до державного бюджету.

Міжнародний досвід використання «цифрових» технологій у митній політиці є основою ефективності роботи митниці. Основою інформаційних технологій є використання електронних митних декларацій. Основними моментами запровадження «електронної митниці» в Україні є: безперервне митне оформлення за принципом «єдиного вікна», система відстеження руху товарів; гармонізація «електронних митних документів» з вимогами ЄС та запровадження єдиного уніфікованого документа (JCD); системи контролю переміщення вантажів з загальноєвропейською NCTS; інтеграція баз даних для контролю та боротьби з контрабандою [31].

Основою програмного забезпечення митної політики може бути уніфікація існуючих систем контролю, єдина система обліку суб'єктів господарювання, уніфікований електронний доступ до всіх митних послуг, відбір товарів для митного контролю, митний догляд, електронний обмін інформацією, скорочення фізичного контролю. . При формуванні стратегії митної політики доцільно дотримуватися наступного алгоритму діяльності – складання плану, визначення тактичних заходів, визначення основних моделей поведінки в митному процесі, диференціація відносин митних органів суб'єктів ЕЗ (позиції). по відношенню до інших), перспектива або перспективна стратегія в процесі реалізації митної політики в Україні.

Для України, яка впроваджує систему електронного митного декларування, конче необхідно запровадити процеси, пов'язані з автоматизацією та електронним митним декларуванням, а саме: автоматичне оформлення митних декларацій, автоматичне визначення кількості та видів митних процедур за результатами. аналізу ризиків; автоматичне проходження процедур митного оформлення та випуск товарів; внесення змін до митних декларацій через механізм електронного митного декларування; отримання електронних дозволів (наприклад, переробка товарів); електронна перевірка експертами, які аналізують митну діяльність та облік.

Підсумовуючи вищевикладене слід зазначити, що для забезпечення ефективності митної політики в Україні необхідно спрямовуватися на підвищення прозорості зовнішньоекономічної діяльності, автоматизацію митних послуг та зменшення витрат суб'єктів ЗЕД. Використання європейських стандартів митно-тарифного регулювання є важливим кроком у вдосконаленні системи митного регулювання. Митна політика має позитивний вплив на національну економіку, забезпечуючи зовнішні джерела надходження до бюджету та домогосподарств, а також підвищуючи конкурентоздатність національної економіки в глобальних та європейських економічних процесах.

РОЗДІЛ 3
ВДОСКОНАЛЕННЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ЛІБЕРАЛІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ

3.1. Побудова моделі митної політики України в контексті розвитку глобалізаційних та лібералізаційних тенденцій у міжнародній торгівлі

Митна політика будь-якого рівня реалізується певною системою, форма організації та зміст її функціонування повинні відображати мету політики. Проте тут є певні розбіжності, оскільки вітчизняні експерти вважають, що митна політика здійснюється, як свідчить аналіз публікацій, через «митну систему», «митну справу», «митну діяльність» [32]. Більшість авторів використовують ці терміни як синоніми, але, на нашу думку, їх

необхідно розділяти. Виділимо основні моменти, навколо яких точиться дискусія, а саме: поняття «система», «кейс» і «діяльність».

Система - це сукупність взаємопов'язаних елементів, які втілені в навколишнє середовище і взаємодіють з ним як єдине ціле.

Але, на нашу думку, це недоречне ускладнення досить простого поняття. Нагадуємо, що під національною митною системою ми розуміємо сукупність взаємопов’язаних органів виконавчої влади, які реалізують національну митну політику.

Що стосується завдань національної митної системи, то основне з них випливає з мети національної митної політики і полягає в організації ефективного захисту митної території держави [33, с.243].

Основною метою функціонування митної системи держави є охорона митної території держави та оптимальна реалізація Митного кодексу країни. Звідси випливають основні функції митної системи – фіскальна, примусова, контрольна, регулююча.

У зв'язку з умовами, в яких розвивалися країни, деякі функції митних служб мають пріоритетний характер. Наприклад, США, основна функція – правоохоронна, в тому числі боротьба з тероризмом. У Франції основною функцією митної служби є захист національної економіки від несприятливого впливу імпорту та стимулювання експорту. Велика Британія - збір та адміністрування податків, у тому числі податки на споживання, захист країни від контрабанди наркотиків і небезпечних товарів, захист навколишнього середовища шляхом адміністрування відповідних податків. Отже, усі зазначені функції митниці належать до митної служби України. Однак сьогоднішні економічні реалії змушують насамперед зосередитися на фіскальній функції, як важливому джерелі наповнення державного бюджету.

Національна митна система складається з кількох взаємопов’язаних ієрархічних рівнів інститутів, які реалізують специфічні функції митної системи: макрорівень, мезорівень, макрорівень.

Лібералізація функцій митної системи країни полягає у спрощенні митного контролю та митних процедур, у прозорості діяльності структурних підсистем митної системи країни. На жаль, митну систему країни не можна назвати ліберальною [34].

«Митний тягар», який стосується кількості митних процедур, часу на їх виконання, якості митних процедур тощо, в Україні є занадто високим; рейтинг - 110 з 125 країн. «Якість митних послуг» (Customs services) – 95.

Таким чином, перед країною постає важливе завдання – зробити національну митну політику та митну систему більш ефективними, оскільки інакше вона не зможе повністю реалізувати свій експортний потенціал та оптимізувати імпорт.

Важливою умовою оптимізації імпорту має стати врахування та збалансування дозволених заходів захисного характеру в рамках переговорного процесу відповідно до вимог угод СОТ, які з травня 2011 року Україна має право ініціювати в плані перегляду. зобов'язань, прийнятих при вступі до СОТ. Перша стратегія є оборонною і повинна включати такі заходи:

- необхідно активно захищати стратегічні для України галузі, які мають стати основою нової експортної стратегії країни, що підриває потенційні можливості виробництва та експорту продукції, наприклад, м'ясної продукції, деяких галузей машинобудування тощо.

- активно впроваджувати нетарифне регулювання імпорту з метою обмеження доступу на українські ринки конкурентоспроможної продукції за демпінговими цінами. Застосування таких заходів передбачає застосування антидемпінгових процедур, за які в країні чомусь «соромиться» [35].

Стратегію лібералізації імпорту слід розглядати як захід підтримки експорту та посилення конкурентоспроможності національної економіки. У зв’язку з цим необхідно мінімізувати митні тарифи на імпортні сировину, комплектуючі та готову продукцію, які не можуть ефективно вироблятися в Україні та є необхідними для виробництва висока конкурентоспроможної

готової продукції вітчизняними підприємствами, які здійснюють науково-дослідні та проектно-конструкторські роботи. створення інноваційних технологій і продуктів.

2. Легалізація та детінізація зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

Таку практику можна започаткувати з експерименту на окремих валютних позиціях, насамперед, шляхом визначення критеріїв та механізмів застосування після аудиторського контролю з боку Держмитслужби, інструментів взаємодії з податковими органами при здійсненні посту. - ревізійний контроль, а також визначення санкцій для суб'єктів валютної діяльності.

- запровадити концепцію «червоно/жовто/зелених коридорів», яка розподіляє документи за критеріями ризику порушення законодавства;

- активно створювати інститут уповноважених операторів ЗЕД при здійсненні зовнішньоекономічних операцій, відсутність недостовірної та суперечливої інформації з довідників товарів та

фінансові документи, відсутність протиправних дій при здійсненні валютних операцій,

- створити єдину систему використання попередньої інформації відповідно до положень Рекомендацій з інформаційних технологій Кіотської конвенції та Рекомендацій з інтегрованого управління ланцюгом поставки товарів до Всесвітньої митної організації

3. Необхідно активізувати взаємодію митних органів із суб'єктами

зовнішньоекономічна діяльність. Завдяки такій взаємодії також забезпечуються додаткові надходження до державного бюджету України від коригування митної вартості товарів.

4. Активне впровадження інформаційних технологій у діяльність митних органів як необхідної умови імплементації стандартів і правил СОТ та ЄС у національну митну політику. Інформаційні технології значно підвищують ефективність запровадження комплексної системи управління митними ризиками, системи електронного декларування сприяють

удосконаленню митної системи та її наближенню до європейських стандартів.

Усунення перешкод для експортно-імпортних потоків призводить до швидкого зростання торгівлі та логістичної діяльності та, зрештою, до міжнародної конкурентоспроможності. Але для цього потрібно зробити наступне:

- спростити режим перетину кордону та процедури митного оформлення;

- посилити боротьбу з неофіційними платежами під час перетину кордонів.

На сучасному етапі розвитку світової економіки головним є не обсяг виробництва товарів у країні, а її міжнародна конкурентоспроможність. Тому підвищення конкурентоспроможності національних економік на світовому ринку є важливим завданням для країн з перехідною економікою та країн, що розвиваються. Особливою тенденцією сучасного розвитку світової торгівлі є тісний зв'язок із таким елементом глобалізації, як участь національних підприємств у глобальних виробничих мережах, які поділяють послідовний виробничий процес, традиційно зосереджений в одній країні, на окремі елементи, що перетинають національні. кордонів. Завдяки цьому процесу значно зріс обсяг міжнародного обміну комплектуючими та комплектуючими продуктами, особливо в переробній промисловості [36].

Важливою тенденцією розвитку світової торгівлі на сучасному етапі стала взаємодія країн торговельних партнерів в інтеграційних угрупованнях, що зумовлено зростанням обсягів багатономенклатурного виробництва багатьох країн, які стають для них занадто великими. на внутрішніх ринках, тому створення ширшого економічного простору стало сприятливим фактором і підвищило їхню конкурентоспроможність. У загальній тенденції посилення регіональної інтеграції новим явищем можна вважати спроби створення угод про взаємну вільну торгівлю як розвинутими країнами, так і країнами, що розвиваються. Практика показує, що країни-учасниці

регіональних угруповань часто стають учасниками кількох торговельно-економічних угод, що розширює сферу вільної торгівлі та збільшує обсяги взаємних експортно-імпортних операцій [36].

Зазначені тенденції розвитку світової торгівлі відбуваються на тлі посилення глобалізації світової економіки, яка впливає на всі види діяльності суб’єктів господарювання та всі сектори економіки. Ступінь участі окремих країн у процесах глобалізації, можливість отримання від цього переважно позитивних результатів значною мірою залежить від забезпечення високих темпів зростання національної економіки, ефективної базової національної стратегії та поточної політики щодо країн або груп країн. що мають об’єктивно близькі стратегічні інтереси.Торгівля порівняно зі світовим валовим продуктом зумовлена декількома об’єктивними причинами, зокрема інтенсивним розвитком міжнародної транспортної інфраструктури, здешевленням транспорту, послабленням протекціонізму та триваючим поглибленням міжнародного поділу праці. Високі темпи зростання міжнародної торгівлі призвели до збільшення її обсягів, які за півстоліття в номінальному вираженні зросли у 80 разів. Важливою тенденцією розвитку світової економіки є збільшення масштабів світової торгівлі у вартісному вираженні, яке випереджає її темпи у фізичному вираженні над темпами зростання світової економіки. Динаміка міжнародної торгівлі та зростання її значення у світовій економіці визначаються об'єктивним процесом глобалізації та зростанням взаємозалежності більшості країн світу. Процеси глобального розвитку, що охопили всі регіони та сектори світового господарства, змінюють співвідношення зовнішніх і внутрішніх факторів розвитку національних економік. Розвиток зовнішньоекономічного сектору відбувається під впливом значного процесу в міжнародному поділі праці, революції в галузі інформаційних технологій і телекомунікацій, лібералізації зовнішньоторговельної політики в глобальному просторі [34]. З огляду на вищезазначене, переважає переконання, що міжнародна торгівля більше не буде такою, якою вона була, внаслідок уповільнення процесу лібералізації

торгівлі та повернення виробництва до розвинених країн. Сучасна наука вважає це явище цілком закономірним, воно пов’язане переважно з технічним прогресом, інноваційною діяльністю та значним зростанням ролі людського капіталу.

5. Важливим напрямком розвитку національної митної політики є активізація міжнародного співробітництва і, зокрема, активізація участі України 52 у ВМО. Україна є членом Всесвітньої митної організації (ВТО) з 1992 року, але досі залишається багато рекомендацій цієї організації, які наша країна не втілила в практику митної політики та повсякденної роботи. Йдеться про повне застосування державною митною адміністрацією так званих рамкових стандартів. У 2005 році на черговому засіданні Всесвітньої митної організації в Брюсселі були затверджені «Рамкові стандарти безпеки та сприяння глобальній торгівлі» – набір стандартів, які мають забезпечити безпеку шляхів постачання товарів. Представники ВМО переконані, що глобальна торгівля буде краще захищена від тероризму та інших міжнародних злочинів і буде здійснюватися більш чітко та прозоро за новою системою стандартів безпеки. Ці стандарти базуються на чотирьох принципах: електронна інформація про транскордонні відправлення, управління ризиками, використання сучасних технологій і митні пільги для компаній, які відповідають мінімальним стандартам безпеки ланцюга поставок.

У «Стандартах», які попутно впроваджуються в діяльність ЄС, містяться рекомендації для урядів країн, де головною метою ВМО є створення умов, що сприяли б контакту між національними митницями. Проте така робота можлива за умови використання митними органами приблизно схожих підходів у виконанні своїх завдань.

Всього ВМО розробила 17 стандартів, які об'єднані в дві групи: одинадцять стосуються відносин між митними органами різних країн, шість стандартів - між митними органами і торгівлею. Наприклад, вимоги стандарту «Управління загальним (інтегрованим) ланцюгом поставок

товарів» зводяться до обов'язкового використання інформаційних технологій у митних процедурах (електронний обіг митних декларацій) та взаємодії митниць двох держав.

Європейська Комісія висловлює велику зацікавленість у розробці та впровадженні національного плану дій щодо розвитку інституційних можливостей для забезпечення впровадження Рамкових стандартів ВМО. Як член Всесвітньої митної організації Україна підписала Декларацію про наміри щодо імплементації рамкових стандартів ВМО. Зверніть увагу «про наміри», що не означає про їх реалізацію. На нашу думку, якнайшвидша імплементація цих стандартів на національному рівні дасть можливість не лише використовувати їх у розвитку національної митної системи та значно підвищить рівень уніфікації українського митного законодавства по відношенню до інших розвинутих країн світу, а й сприятиме кращому узгодженню національних пріоритетів у митній сфері з міжнародними стандартами та дасть змогу більш ефективно захищати національні інтереси України у сфері розвитку міжнародного торговельно-економічного співробітництва.

6. Необхідно налагодити ефективний обмін інформацією між Державною фіскальною службою України та митними органами інших держав, який здійснюється в рамках міжвідомчих угод на основі міждержавних угод.

Отже, можна зробити висновок, що Україна повільно, але послідовно лібералізує свою митну політику відповідно до вимог СОТ та стандартів ЄС. Найближчим часом реалізація цих пріоритетів вимагатиме реалізації ряду заходів, які дадуть змогу посилити рівень захисту національних інтересів держави, створити сприятливі умови для збільшення обсягів зовнішньої торгівлі та позитивно вплинути на соціальні та економічна ситуація. розвитку України. Для того, щоб цей процес відбувався динамічно, необхідно суттєво удосконалити діяльність національної митної системи та її основного складу – Державної митної адміністрації України.

3.2. Імплементація сучасних заходів митної політики в Україні

З того часу, як Україна стала офіційним кандидатом на вступ до ЄС, інтеграція до Європейського Союзу стала одним із головних пріоритетів її зовнішньої політики, тож зараз ми можемо спостерігати, як створюються передумови та реальні кроки для вступу до ЄС. а отже й європейської моделі розвитку.

Безумовно, від ефективності державної політики залежать демографічні, соціальні, економічні, політичні показники та авторитет країни у світі. Виходячи з цього, можна стверджувати, що розробка та реалізація державної політики в різних сферах суспільного життя є одним із основних пріоритетів діяльності органів виконавчої та законодавчої влади, на які покладено законодавчу функцію [1, с. 20].

Сфера митної справи завжди була важливою для України, тому питання реформування митниці сьогодні активно розглядається. Зокрема, передбачається, що стратегія реформування митниці включатиме її подальшу інтеграцію з ЄС, спільний контроль на західному кордоні, комплексне будівництво прикордонної інфраструктури, цифровізацію та боротьбу з корупцією.

Чергова реформа митниці передбачає низку практичних кроків, зокрема: встановлення сканерів, контроль митників України та ЄС. Одним із пріоритетних напрямків реформи є цифровізація митниці, наприклад обмін даними, електронне розмитнення в додатку «Дія», електронна черга, яка зробить перетин кордону ефективнішим. І для того, щоб це реалізувати, спочатку необхідно гармонізувати українське законодавство з європейським.

Якщо говорити про українське митне законодавство, то варто зазначити, що останніми роками в Митний кодекс України активно впроваджуються міжнародні стандарти.

Сьогодні багато розвинених країн запровадили нові обмеження на імпорт чорних металів, електротехнічного та транспортного обладнання, сільськогосподарської продукції. Фактором інтеграції національної економіки з Європейським Союзом є зв'язок між країнами та різними міжнародними організаціями. Пріоритетність митних відносин між Україною та Європейським Союзом внаслідок основного напряму Маастрихтського договору – створення митного союзу. Сьогодні Європейський Союз – це митна система, яка регулює імпорт товарів і можливість їх вільного переміщення в межах Союзу.

Лібералізація міждержавних економічних відносин, яка супроводжується інтеграцією до країн Європейського Союзу, стає каталізатором структурної перебудови економічних процесів національної економіки та реалізації митної політики. При цьому важливого значення набувають такі заходи: 1) усунення фізичних перешкод на шляху руху всіх факторів виробництва; 2) гармонізація технічних стандартів зі стандартами та стандартами Європейського Союзу; 3) лібералізація ринків державних за купівель; 4) зниження податкових бар'єрів. Наступні перешкоди мають бути усунені заходами, які не пов’язані з митними процедурами – прикордонні формальності, заходи контролю імпорту, лібералізація імпортних обмежень, правила контролю товарів і транспортних засобів, перехід статистичної звітності на єдиний стандарт, єдині технічні стандарти. , санітарні та ветеринарні правила. Частиною розвитку митної політики можуть стати такі напрями: адаптація митних відносин до нових економічних процесів, особливо в напрямку комп'ютеризації; розвиток мережі навчальних центрів для підвищення кваліфікації персоналу митної служби; залучення іноземного досвіду в управлінні персоналом, особливу увагу приділяти дослідженню досвіду країн-партнерів; об'єднання зусиль з іншими країнами в боротьбі з контрабандою.

Перешкодами для загальної інтеграції інформаційних технологій у митну систему є наявність технологічних та технічних проблем, але їх

вирішення забезпечить можливість використання таких сучасних заходів митної політики, як: система контролю імпорту та експорту товарів (робіт, послуги); транзитна система; система реєстрації та ідентифікації суб'єктів господарювання; система затверджених суб'єктів господарювання. Для України надзвичайно важливо модернізувати інфраструктуру, що є важливим аргументом у тісній співпраці з країнами-членами Європейського Союзу. Ще одним напрямком розвитку митних відносин є впровадження «Електронної митниці», що стосується суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Використовуючи інструменти митної політики, такі як забезпечення ефективного зв'язку між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та митними органами, а також канал зв'язку зі складовими державного управління. Одним із сучасних заходів митної політики є впровадження системи електронного декларування: декларування товарів і транспортних засобів; митний огляд та оформлення товарів і транспортних засобів. Без паперове середовище для митниці та міжнародної торгівлі стає важливим етапом впровадження єдиного електронного митного простору.

Актуальним завданням митної політики України на сучасному етапі становлення є розвиток конкурентного середовища в національній економіці, а також на міжнародному рівні, підвищення експортного потенціалу національних товаровиробників, доходи яких впливають на рівень добробуту. буття та багатство країни, розвиток конкурентоспроможних галузей на міжнародному рівні. Лібералізація митних відносин на основі елементів протекціонізму має місце в сучасних міжнародних відносинах, особливо при забезпеченні інтеграції України у світовий економічний простір за допомогою сучасних заходів митної політики» [39].

Концентрація митної політики України повинна бути наступною: визначення переліку проблем, що виникають під час виконання митних правил; використовуючи іноземний досвід митного регулювання, але адаптуючись до існуючих економічних, соціальних і політичних умов. Сучасні заходи митної політики включають також перенесення центру ваги

контролю митної вартості товарів: з короткого періоду перебування товарів під митним контролем на етап після випуску товарів.

Перевагами такого підходу є: гармонізація митних процедур, що відповідає Кіотській конвенції про сприяння міжнародній торгівлі; скорочення терміну реєстрації товару; реалізація встановленої Кодексом презумпції невинуватості суб'єкта декларування; надання декларанту можливості навести свої аргументи на захист заявленої митної вартості; більший час перевірки митної вартості товару; уніфікація алгоритму розрахунку податкового зобов'язання. У рамках чинних заходів митної політики ЄС актуальним було б використання: диференціації критеріїв оцінки підприємств; спрощення транспортування вантажів; технологія «централізованого митного оформлення».

Продовжується впровадження європейських процедур і законодавства в рамках Угоди про асоціацію з ЄС. І деякі норми вже успішно впроваджені: загальна декларація прибуття, програма АЕО (уповноважений суб’єкт господарювання, спеціальний статус, який підтверджує високий ступінь довіри митних органів до суб’єкта господарювання та дає йому можливість користуватися пільгами та спеціальні спрощення при митному оформленні), захист прав інтелектуальної власності при переміщенні товарів через митний кордон, облік нерезидентів (негромадян України або незареєстрованих в Україні компаній). Усе це полегшує митне оформлення товарів для бізнесу, допомагає ефективніше аналізувати ризики та сприяє цифровізації митної служби.

Слід зазначити, що з метою вдосконалення нормативно-правового забезпечення діяльності митних органів в Україні доцільно було б звернутися до практики застосування стандартів основних міжнародних стандартів митної справи митними адміністраціями європейських країн. . країн, таких як: Кіотська конвенція про спрощення та гармонізацію митних процедур, Рамкові стандарти безпеки та сприяння світовій торгівлі ВМО, а також митні

прототипи, які зосереджені на найкращих принципах та стандартах ЄС у сфера митної справи [38, с. 124].

Основними складовими функціонування митної служби є: регулювання цілей та обсягів міжнародної торгівлі, національні та міжнародні митні правила, контроль іноземної валюти. Сучасними заходами митної політики є: системи реєстрації та ідентифікації суб'єктів господарювання, системи імпортного та експортного контролю, системи уповноважених суб'єктів господарювання, система транзиту. Обставинами, що впливають на реалізацію митної політики в сучасних умовах, є поєднання бар'єрної та контактної функцій, підвищення рівня взаємодії та гармонізації, вдосконалення організації управління, розвиток і вдосконалення технічних засобів [40].

Отже, зараз ми спостерігаємо, що митна сфера в Україні реформується, розвивається та вдосконалюється, але для того, щоб усі ці та майбутні впровадження були успішними, необхідно уважно вивчити практику європейських країн у цій сфері, а майбутнє обов'язково буде побачити створення сучасної європейської митної служби в Україні.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи вищевикладене важливо зазначити:

1.У багатьох країнах державна політика у сфері державної митної справи має схожі основні елементи. Ця політика реалізується через митницю, яка є монополією держави. Основна мета цієї політики полягає в централізованому регулюванні зовнішньоторговельного обміну. Держава також прагне залучити додаткові кошти для формування бюджету та захисту

внутрішнього ринку. Одночасно важливо підтримувати розвиток міжнародних контактів.

2.Гармонізація та уніфікація митного законодавства України відповідно до міжнародних стандартів відбувається дуже повільно.

Європейський Союз можна розглядати як приклад успішної реформи митної політики, яка реалізується через скоординовану зовнішньоекономічну політику.

Серед важливих факторів, що сприяють успіху, виділяються: впровадження реформ на основі продуманої стратегії; поетапність розробки; посилення ролі міждержавних інститутів з поступовою передачею їм транснаціональних повноважень у різних сферах діяльності; прийняття політичних рішень, виходячи з економічних припущень, інтересу реальних суб'єктів господарювання, великого бізнесу; спадкоємність митної політики, незважаючи на зміну урядів, їх різну політичну орієнтацію; знаходження взаємоприйнятного балансу інтересів і досягнення згоди; тісна взаємодія міжнародного митного права та національного права; підготовка законодавчої бази, необхідної для ефективної митної політики, послідовність і деталізація у створенні документів і механізмів їх реалізації; спираючись на громадську підтримку, пояснювати пересічним громадянам цілі та очікувані результати тих чи інших кроків.

Тому для використання митної політики як безумовного інструменту інтеграції України в міжнародні процеси глобалізації необхідно розробити єдині принципи застосування митних правил, процедур і форм митного адміністрування, запровадити єдині механізми впровадження митних правил і процедур, поглиблення співробітництва з міжнародними митними організаціями та митними органами інших країн, зближення та імплементація національного законодавства з міжнародним митним законодавством.

3. Для розуміння механізмів формування спеціалізованого органу митних органів використовуються соціологічні та психологічні методи,

спрямовані на структурування та моделювання робочих ситуацій, умов, що вимагають стійкості до стресів. Моніторинг та фіксація генезису проявів правової культури здійснюються на рівні індивідуальної психології працівника митниці. З цих індивідуальних моделей створюються морфологічні ознаки типової поведінки колективу, що досліджується в рамках соціологічних спостережень, аналізів, описів.

Сучасний етап розвитку митної справи в Україні характеризується реформуванням з метою відповідності міжнародним стандартам та наближенням до європейського рівня митних процедур. Один з перспективних шляхів розвитку митної політики - вивчення досвіду митних служб інших країн.

4. Прискорення процесу запровадження режиму NCTS в Україні потребує реформування законодавчої, технічної та інституційної бази. Недостатня розвиненість інформаційного простору, неузгодженість законодавчих положень та низька ефективність законодавчої бази порівняно з європейськими стандартами ускладнюють обмін інформацією між митними органами, суб'єктами ДВО та міжнародними учасниками транскордонних відносин. Це перешкоджає активізації інтеграційних процесів та усуненню проблем, які негативно впливають на ефективність діяльності митних органів та контролю в Україні.

У процесі дослідження встановлено, що митний контроль є специфічним видом діяльності митних служб, який включає комплекс процедур щодо забезпечення дотримання всіма учасниками транскордонної торгівлі вимог митного законодавства та інших правових норм, що регулюють прибуття, відправлення та митний контроль, транзитне переміщення, зберігання та кінцеве використання товарів, що переміщуються між митними територіями держав.

Проблеми митного контролю в Україні насамперед пов'язані з наявністю суттєвих прогалин у вітчизняному законодавстві, відсутністю механізмів уніфікації стандартів відповідно до європейських вимог. Саме

проблеми законодавчого характеру значно гальмують процеси євроінтеграції. Проте серед комплексу не менш негативних перешкод автори виокремлюють домінування людського фактору при здійсненні заходів митного контролю, низький рівень кваліфікації спеціалістів, суб’єктивність управлінських рішень, необґрунтовані зміни структури митниці, а також постійність і послідовність застосування митного контролю. органів управління, корумпованість суб'єктів митно-правових відносин, проблеми з визначенням митної вартості, відсутність належного інформаційно-технічного забезпечення високоефективного та технологічно раціонального контролю. На нашу думку, ці чинники необхідно враховувати в контексті реформування системи митного контролю, яке триває в Україні.

Реалізація пріоритетних напрямів зовнішньоекономічної діяльності передбачає подальший розвиток інститутів зовнішньоекономічної діяльності. В останні десятиліття зросла комерційно-політична роль державної митної політики, що сприяє розвитку міждержавних інтеграційних зв'язків і відносин. Це створює передумови для досягнення Україною лідируючих позицій у світовій економіці, підвищення глобальної конкурентоспроможності та зміни ставлення до оцінки діяльності митної системи України та країни в цілому.

5. Україна повинна спрямовуватися на підвищення прозорості зовнішньоекономічної діяльності, автоматизацію митних послуг та зменшення витрат суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності для забезпечення ефективності митної політики. Використання європейських стандартів митно-тарифного регулювання є важливим кроком у вдосконаленні системи митного регулювання. Митна політика має позитивний вплив на національну економіку, забезпечуючи зовнішні джерела надходження до бюджету та домогосподарств, а також підвищуючи конкурентоздатність національної економіки в глобальних та європейських економічних процесах.

6. Україна пройшла шість етапів у розвитку своєї митної політики, що відображають процес становлення та розвитку митних інститутів від їх заснування до сучасного стану у форматі угод СОТ. Національна митна політика формально є ліберальною на рівні тарифного та нетарифного регулювання, але у практичному здійсненні митних та прикордонних процедур вона є непрозорою та корумпованою, що призводить до низького рівня ефективності.

Для підвищення ефективності національної митної політики та митної системи загалом необхідно підходити комплексно, системно визначаючи пріоритети митної політики та напрями реформування.

7. Зараз в Україні відбувається реформування, розвиток та вдосконалення митної сфери. Щоб забезпечити успіх цих та майбутніх змін, важливо детально вивчити досвід європейських країн у цій галузі. В результаті, ми можемо очікувати створення сучасної європейської митної служби в Україні.

Розвиток інформаційних технологій та співпраця з країнами-членами ЄС впливають на формування сучасної митної політики України. Ця політика повинна базуватися на ефективних управлінських рішеннях щодо зовнішньоекономічної діяльності, як національних товаровиробників, так і закордонних. Міжнародний досвід показує, що інтеграція інформаційних технологій є важливим фактором для сучасної митної політики, зокрема система «Електронна митниця» є пріоритетним напрямком удосконалення митно-тарифного регулювання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кахович О.О., Кахович Ю.О. Проблемні питання формування митної політики в Україні. Юридичний науковий електронний журнал. 2017. № 2. С. 77–79.

2. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text

3. Годяк А.І., Ілюшик О.М., Павлович-Сенета Я.П. Митне право України: навч. посібн. Львів : СПОЛОМ, 2017. 308 с.

4. Іванов С. Принципи державної митної політики в Україні: поняття, зміст і критерії класифікації. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 10. С. 179–185.

5. Гуменюк О.Г. До питання про основні принципи митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки».* 2016. Вип. 16. С. 113–116.

6. Гуцул І.А. Митна політика у фіскальному просторі України. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Економіка і менеджмент». 2015. Вип. 10. С. 232–234.

7. Сидор Г., Савків У. Митний простір України: проблемні аспекти та прагматизм їхнього вирішення. «Економічний дискурс». 2021. No2. С. 40-46.

8. Сидор Г., Кульчицька У. Митний простір в Україні в умовах глобалізації. URL : http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/35544/1/2019_%D0%A2%D0%B5%D0%B7%D0%B8_%D0%9A%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%87%D0%B8%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B0. PDF

9. Мельник Т. М., Дьяченко О. В., Зубко О. В. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності: підруч. для студ. вищ. навч. закл. Київ: КНТЕУ, 2014. 600 с

10. Економічна свобода і завдання лібералізації. URL: http://econ-house.ru/ekonomichna-teorija/6/232-ekonomichnasvoboda-i-zavdannya-liberalizaci

11. Caroline Banton. Trade Liberalization: definition, how it works, and example. 2021. URL: https://www.investopedia.com/terms/t/trade-liberalization.asp

12. Сторожчук В.М. Лібералізація митно-тарифного регулювання як системний об'єкт дослідження. Бізнесінформ. Вип. 3, 2017 .С. 78-83

13. Anthony P. Thirlwall. Trade, Trade Liberalisation and Economic Growth: Theory and Evidence: Economic research papers No63. University of Kent at Canterbury, 2000. 29 p.

14. Пугачевська К. С. Імпортозалежність та тарифне регулювання імпорту в Україні. Науковий вісник Мукачівського державного університету. Сер.: Економіка. 2016. Вип. 1 (15). С. 56–63.

15. Войцещук А. Д. Митний простір України : глобальні виклики та ризики : монографія. Тернопіль : ТНЕУ. 2018. 438 с.

16. Приходько І., Приходько Ю. Митна політика України в контексті угоди про асоціацію з Європейським Союзом. *Вісник Львівського університету.* Серія міжнародні відносини. 2016. Випуск 39. С. 244–252. URL: http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/intrel/article/view/430

17. Договір про заснування Європейської Спільноти : Договір, Міжнародний документ № 994_017 від 25.03.1957 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_017

18. Державна митна служба України : історія та сьогодення : ілюстрований атлас. За заг. ред. І. Г. Калєтніка. К. , 2011. С. 50.

19. Наказ ДМСУ від 29.01.2008 р. № 61 «Про ліквідацію митних органів».

20. Наказ ДМСУ від 30.04.2009 № 413 «Розподіл основних функцій структурних підрозділів Державної митної служби України».

21. Про деякі заходи з оптимізації системи центральних органів виконавчої влади: указ видано Президентом України 24.12.2012. № 726/2012. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show /726/2012.

22. Про утворення Державної фіскальної служби: Кабінет Міністрів України; Постанова від 21.05.2014. № 160.

23. Федотов О.П. Адміністративно-правова концепція здійснення державної митної справи: теорія та практика : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07. Одеса, 2016. 38 с.

24. Науково-практичний коментар до Митного кодексу України: у 3 т. П.В.Пашко, В. Ю. Хомутиннік, Т. І. Єфименко та ін. К.: ДННУ «Акад. фін. Управління». 2012. URL: https://afu.kiev.ua/getfile.php?page_id=452&num=6

25. Спрощення процедур торгівлі в Україні: оцінки та очікування бізнесу. Київ: ГО «Інститут економічних досліджень та політичних консультацій». 2021. 304.

26. Сидорович О., Герчаківський С. Інформаційне забезпечення митної справи України в контексті цифрової стратегії розвитку суспільства. Світ фінансів. Митна справа. 2021. № 1(66). С. 210 - 225.

27. Вєдєнєєв Є.Є. Удосконалення митної системи в контексті її модернізації. 2015. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/ economic_15/4/24.pdf.

28. Пугачевська К.С. Імпортозалежність та тарифне регулювання імпорту в Україні. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. Сер.: Економіка. 2016. Вип. 1. С. 56–63.

29. Годованець О.В. Фіскальний потенціал митної системи України. 2015. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4542.

30. Брачук А.О. Особливості забезпечення митної безпеки та митних інтересів в умовах спрощення митних процедур. Lex Portus : юрид. наук. журн. редкол. НУ «ОЮА», ГО «МА Святий Миколай». Херсон: ФОП Грінь Д. С., 2017. № 1. С. 156–167.

31. Мужев О. О. Особливості комунікаційної політики митної служби в європейському союзі (на прикладі веб-сайту фіскальної та митної служб ЄС). Європейські перспективи сенсу життя: зб. матер. між нар. наук.- практ. конфер., 11 травня 2018 р. / за ред. В. М. Огаренка, О. В. Покатаєвої, О. І. Трохимець та ін. Запоріжжя: КПУ, 2018. С. 166-168.

32. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики : Закон України від 1 липня 2010 р. № 2411-VI. Офіційний вісник України. 2010. № 55 (30 липня). С. 1840.

33. Бережнюк І. Г. Митне регулювання України: національні та міжнародні аспекти: монографія. Дніпропетровськ : Академія митної служби України, 2009. 543 с.

34. Митна політика та митна безпека: концептуальне визначення та шляхи забезпечення. І.Г.Бережнюк, О.П.Гребельник, І.Г.Калєтнік та ін.; за ред.. П.В.Пашка./ Монографія. К.: Знання, 2012. 238с.

35. Митна політика та митна безпека України : монографія; за заг. ред. П.В. Пашка, І.Г. Бережнюка. - Хмельницький. : ПП Мельник А.А., 2013. – 338 с.

36. Трансформація міжнародних економічних відносин в епоху глобалізації: колективна монографія. Колектив авторів; за ред. А.П. Голікова, О.А. Довгаль. Харків: ХНУ імені Каразіна, 2015. 316 с.

37. СтеценкоО.М. Основні аспекти розвитку митної політики України. Агросвіт. 2012. № 20. С. 20-22.

38. Дорофеєва Л.М. Зближення митного законодавства України та Євросоюзу: вимоги сьогодення. Теорія та практика адаптації законодавства України до законодавства ЄС: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 08 черв. 2018 р. Київ, 2018. С. 121-124.

39. Мужев О. О. Модель розвитку митної політики в Україні в контексті розвитку економічних процесів. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 27. С. 167-172.

40. Мужев О. О., Покатаєва О. В. Прогнозування обсягів митних платежів як інструмент реалізації митної політики держави. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Вип. 1 (18). С. 360-368.

РЕЦЕНЗІЯ
на випускну кваліфікаційну (дипломну) роботу
здобувача вищої освіти ДПУ
Маслюк Юлії Ігорвни

Трансформація митної політики України в умовах глобалізації та лібералазації міжнародної торгівлі

Актуальність теми. Сучасний етап ринкової трансформації економіки України включає передусім розвиток таких елементів економічної системи, які, з одного боку, здатні забезпечити рівні умови для здійснення господарської діяльності для всіх. суб'єкти підприємницької діяльності, а з іншого боку, виступають інструментами впливу на загальну ситуацію в країні з метою захисту національних інтересів. Важливу роль у захисті національних інтересів відіграє митна політика, яка є одним із основних засобів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності у сфері інтеграції України та її

регіонів у світові ринки. Саме тому дана тема є дуже актуальною на сучасному етапі розвитку.

Наукова новизна. У даній роботі було досліджено митну політику, її об'єкти, предмети, суб'єкти та структура; визначено глобалізацію та лібералізацію, а також їх вплив на ефективність митної політики; досліджено ретроспективу становлення та розвитку митної політики України; проаналізовано сучасні трансформаційні процеси у митній політиці України; оцінено трансформацію митної політики - можливості економічного зростання національної економіки; проведено оцінку побудови моделі митної політики України в контексті розвитку глобалізаційних та лібералізаційних тенденцій у міжнародній торгівлі; визначено імплементацію сучасних заходів митної політики в Україні.

Якість проведеного аналізу проблеми, текстового та табличного матеріалу

Автором було наглядно проведено аналіз проблеми дослідження у текстовому вигляді, а також був викладений ілюстрований матеріал проблеми митної політики України.

Обґрунтованість пропозицій і висновків та їх практична цінність у роботі підприємства, установи, організації, митних органів ДМС України

Дана робота має велике практичне значення, оскільки в ній системно зібрані та проаналізовані особливості трансформації митної політики України в умовах глобалізації та лібералазації міжнародної торгівлі.

Наявність недоліків У роботі витримана і представлена основна її структура, яка вбирає в себе актуальність, мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження, елементи наукової новизни та практичну значущість. Висновки, зроблені автором цілком відображають зміст дослідження, є чіткими, логічно послідовними і науково обґрунтованими. З недоліків можливо назвати замалу кількість ілюстрованого матеріалу.

Загальний висновок і оцінка роботи Дослідження є оригінальним, повним, відповідає вимогам для робіт такого типу, а автор після успішного захисту заслуговує позитивної оцінки.

Рецензент_____

(науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

_____ _____

(підпис, М.П.) (ініціали, прізвище)

«____»_____202_ р.